

Avedøre - Hvidovre

Indhold

Formanden har ordet	3
Kærgård - en slægtsgård i Avedøre	4
Min interesse for de forsvundne vandløb i Hvidovre.....	11
Vandløb og åbne drænrender i Hvidovre-Nord i 1800 tallet.....	15
Efterlysning: Medlemmer til nyt Snapselaug	23
Beretning.....	24
Referat af Generalforsamlingen	28
Frivillig i 50 år.....	30
Forstadsmuseets orientering til Generalforsamlingen 2022.....	33
Siden sidst - Fra Forstadsmuseet	35
Arrangementer	36
Kvartalets foto	38
Bestyrelse og udvalg 2022/23	39

De i Bladet gengivne kortudsnit er hentet fra:
Kortviseren - Historiske kort på nettet - Generalstabskort

	Navn:	Telefon:	E-mailadresse:
Formand:	Anders Aalund	2420 2655	hlsformand@gmail.com
Næstformand:	Karen Johansen	2992 0417	katojo@live.dk
Kasserer:	Knud K. Sørensen	4183 3108	hlskasserer@gmail.com
Bestyrelsesmedlem:	Gitte Jakobsen	2343 3188	gittejak51@gmail.com
Bestyrelsesmedlem:	Jørgen Snedled	6178 7548	hlsredaktionen@gmail.com
Bestyrelsesmedlem:	Poul Sørensen	2175 7482	annelpoul@gmail.com
1. suppleant & sekr.:	Finn Ivo Heller	2023 0868	hls.sekr@gmail.com
2. suppleant:	Stig Sørensen	2614 9126	stig@cromamedia.dk

Hjemmeside: <https://www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk/>

MobilePay nr.: 94672 eller Jyske Bank: 5025 1028523

Forstadsmuseet:

Alarmpladsen 3, Avedørelejren,
2650 Hvidovre

Tlf.: 3649 0030

E-mail: forstadsmuseet@forstadsmuseet.dk
<https://forstadsmuseet.dk/>

Redaktion:

E-mail: hlsredaktionen@gmail.com

Jørgen Snedled (tlf.: 6178 7548)

Bitten Larsen (ansvarshavende)

Tryk:

LaserTryk

Trykt i 750 eksemplarer

ISSN: 1602-7051

ISSN: 2596-5808 (online)

Forsidebillede:

Kærgård 1930'erne - set syd-øst.

Foto: Forstadsmuseet

Blad nr. 3 2022:

Deadline Uge 26

Omdeles fra: Uge 33

Arrangementer:

Tilmelding online på

<https://hls.nemtilmeld.dk/>

eller kontakt Karen Johansen
eller Anders Aalund

Nem Tilmeld

Formanden har ordet

Anders Aalund

Kære læser

Er foråret på vej? Vi må håbe det. Selskabet er i hvert fald klar med rigtig mange forskelligartede arrangementer. Vi er selvfølgelig glade for den store tilslutning, der som regel er vist disse. Men af og til må vi sige nej til yderligere tilmeldinger, da der er overtegnet. Når så vi mødes til arrangementet, viser det sig somme tider, at vi sagtens kunne have været lidt flere deltagere. Der er nemlig sket, at man har glemt at melde fra, hvis man bliver forhindret. Så herfra skal lyde en opfordring til at huske at melde fra, så snart man ved, at det er nødvendigt. På den måde er du med til at glæde dem, der gerne ville have deltaget i et arrangement.

Og der er mange om buddet. På den netop overståede generalforsamling fortalte kasserer Knud Sørensen, at medlemstallet for

tiden er på imponerende 704. Selskabet har aldrig været større. Jeg synes godt, vi kan tillade os at være stolte over den store interesse, der bliver vist lokalhistorien og vores arbejde hermed.

I beretningen kan du læse om det store udbud af aktiviteter Selskabet udbyder. Men selv om jeg troede, at jeg havde nævnt og beskrevet alle aktiviteter i beretningsperioden, gjorde Bitten Larsen fra Forstadsmuseet i sin gennemgang af Forstadsmuseets gøren og laden siden sidste generalforsamling opmærksom på ikke mindre end fire arrangementer, der ikke var blevet nævnt. Selskabet var så heldige, at en ansøgning til Slots- og Kulturstyrelsens pulje ”1000 nye fællesskaber” blev godkendt, således at vi kunne gennemføre 3 arrangementer på Cirkusmuseet og et med Forstadsmuseet. Formålet med puljen var at skabe nye netværk for personer, der var blevet lidt alene i perioden med corona. Det var 4 rigtig hyggelige og gode arrangementer. Snakken gik livligt, så det er ikke utænkeligt, at der er opstået nye venskaber. En god håndfuld vil man fremover kunne møde som nye medlemmer af Selskabet.

Vi mangler stadig at få udpeget de politisk valgte medlemmer af bestyrelsen. Den på generalforsamlingen vedtagne vedtægtsændring burde rette op på dette. Når vi kender

navnene vil de blive nævnt i denne rubrik.

Efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen som følger:

Anders Aalund (formand), Karen Johansen (næstformand), Knud Sørensen (kasserer), Gitte Jakobsen (bestyrelsesmedlem), Jørgen Snedled (bestyrelsesmedlem) og Poul Sørensen (bestyrelsesmedlem).

Finn Ivo Heller (1. bestyrelsessuppleant og sekretær) og Stig Sørensen (2. bestyrelsessuppleant).

Jeg ved, at arrangementsudvalget har programmet klar for resten 2022, så der er rigtig meget at glæde sig til.

Skulle du ligge inde med en god historie, du gerne vil dele med andre, er du mere end velkommen til at skrive en artikel i bladet.

Nu må du nyde de mange gode artikler i bladet og have en rigtig god sommer.

Med venlig hilsen

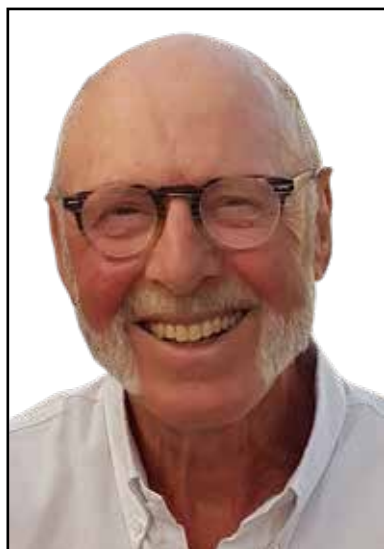
Anders Aalund

Kærgård - en slægtsgård i Avedøre

Af Torben Kok Rasmussen

Interview med Bjarne Aagaard Vinther

Bjarne Vinther - Foto: Jørgen Snedled

Bjarne Aagaard Vinther er vokset op på Kærgård i Avedøre, der har været i hans slægts eje siden fæstetiden, hvor gården var under Kronen, indtil Bjarnes 4 x tipoldefar fik skøde på gården i 1767. Gården lå i Avedøre over for gadekæret, indtil hans 3 x tipoldefar solgte bygningerne og haven til smeden og byggede en ny Kærgård på markerne syd for Avedøre Tværvej.

Bjarne flyttede ind på gården sammen med sin far, mor og lillesøster i 1956. Gården blev på dette tidspunkt drevet af hans morfar, som efter at han i 1937 havde solgt ejendommen til Københavns Kommune, nu havde titlen Forpagter.

Bjarne fortæller i et interview med mig:

Slægten

Jeg er født i 1946 i Glostrup, hvor min far Rudolf Aagaard Vinther og mor Else Marie Vinther havde et hus på Lunddalsvej 8, hvor vi boede de første 10 år af mit liv. Jeg havde en god og tryk barndom med mange legeskammerater og gik i skole på Nordvangskolen.

I 1956 flyttede vi til Kærgård, der havde været i slægtens eje langt tilbage i tiden. Kærgård var min mors barndomshjem.

Min oldefar, Anders Johan Sørensen, der ejede både Kærgård og Dybensker, havde alle de jorde, der lå fra Vestre Strandvej til Østre Strandvej og helt op til de gartnerier, der lå ved Avedøre Tværvej. Så byggede de Dybensker i 1919, hvor Laurits boede, og der delte de jordene. Da farbror Laurits, som de kaldte ham, døde først i 60'erne, overtog min far resten af jordene. Det var 67- 68 tønder land

Fig. 1

Udsnit af Original 1-kort over Avedøre Landsbys ejerlav fra starten af 1800-tallet. Kortet ovenfor viser Avedøre Landsby - Kærgård matrikel er markeret med grøn cirkel. (Fig. 1)

Kortet til højre viser de store nye marker, som landsbyens jord blev opdelt i efter udskiftningen i 1780'erne.

Indtil Kærgård blev flyttet ud på marken syd for Avedøre på matr. 13a (Fig. 2 grøn pil), lå den på Original 1-kortets matrikel 33. (Fig. 1 Grøn cirkel).

Matriklen er siden delt i matr. 33a og 33d.

Fig. 2

Min morfar Martin Sørensen og mormor Johanne Sørensen boede stadig på gården, da vi flyttede ind. Vi fik et par værelser i hovedlængen, hvor min far og mor havde deres ejendele. Min mormor og morfar havde solgt gården til Københavns Kommune i 1937. Da Københavns Kommune gik ind og købte gården, var det dårlige tider for landbruget, men handlen gjorde, at min morfar og mormor fik gode midler, der gjorde, at de kunne hjælpe deres 3 børn på vej. Mine morforældre må være blevet meget velstående, for de købte en gård i Herstedøster til min morbror Anders, og et hus til min mor på Lunddalsvej i Glostrup, hvor jeg voksede op. Jeg kan ikke huske, hvad min morbror Svend fik.

Min mormor havde kørekort, og det var jeg vildt benovet over. De havde en Opel Kaptajn. Min morfar var meget involveret i Avedøre Grundejerforening, og han kørte de folk, som ikke havde bil, til møder og forskellige udflugter.

De havde også telefon, det var noget nyt. Centralen lå på Byvej hos Klarskov. Fru Klarskov var telefonistinde. Klarskov havde nummer 1, og vi havde fået tildelt nummer 5. Det var lidt sjovt, at de var så langt fremme på Kærgård, at de havde både køleskab og fryser. Det var et stort træbeklædt køle-fryseskab, der nok har været 1,8 m højt og 80 cm bredt, og hvor den udvendige be-

klædning bestod af 10 cm tykke mørke træplader. Det var meget tungt. Min mormor havde også en gruekedel¹⁾ og en stor stålvaske maskine.

Min mormor boede der et eller to år efter morfar døde i 1960. Så flyttede hun over hos min morbror i Herstedøster, hvor der blev indrettet en lejlighed, hvor hun boede indtil hun døde i 1964, tror jeg, det var.

Forældrene

Min far, der var gartner, kom fra Sindal i Nordjylland, og han fik job hos Holmelund på Avedøre Tværvej, og der var han i nogle år. Her mødte han min mor, som var datter fra Kærgård. De blev gift i 1945, og det bryllup blev holdt på Kærgård. Det var på frihedsdagen den 5. maj. Gæsterne samledes på Kærgård, hvorfra de kørte på cykel til Brøndbyøster Kirke, hvor vielsen fandt sted. Der var nogle af gæsterne, der måtte en tur i grøften og fik mudder på knæene, fordi der var skyderi i området.

Mine forældre flyttede til Glostrup, hvor min far blev ansat hos en gartner, der hed Harald Rasmussen. Gartneriet lå ude ved Park Alle ved Brøndby Rådhus, og der var han så, indtil han overtog forpagtningen af Kærgården i 1956.

1) Navnet kommer af at man hængte en kedel af zink eller kobber over en "grube" eller "fordybning" hvori bålstedet fandtes – Brugtes f.eks. til at vaske tøj i.

Skolegang

I marts måned 1956 startede jeg på skolen, der lå i bygningen, hvor Amatørscenen ligger i dag. Det var en lidt sjov skolegang. I klassen var vi 42. Indretningen var med de gamle skolebænke, og jeg sad lige ved siden af kakkelloven, hvor temperaturen var omkring 40 gr. Efter sommerferien startede jeg i tredje klasse på den nye skole.

Konfirmation

Jeg blev konfirmeret i 1960. Min morfar døde i foråret, og jeg blev konfirmeret 2. oktober. Der var mange mennesker. Min mormor var der stadig, og de var en stor familie med fem-seks søskende, så vi var jo mange mennesker, 30 skal vi nok have været. Der var vi iorstuen, hvor der var bestik og service og kogekonen, den gamle fru Knudsen, der boede oppe i den gamle skole i landsbyen. Hun kom og lavede maden.

Konfirmationen, det var jo alletiders fest. Jeg blev sat til højboards. Jeg har hørt, at andre fik lightere og cigaretter og sådan noget. Det fik jeg ikke, jeg var ikke på rygerholdet.

Nu sidder jeg jo og tænker på gaver. Jeg havde ønsket mig en rejsegrammofon, og det var der en tre-fire familiemedlemmer, der havde skillinget sammen til. Jeg tror den kostede 800 kroner og det var jo mange penge dengang. Og så fik jeg en papirkniv, den var jeg glad for. Af min far og

mor fik jeg en cykel, det var den første cykel, jeg havde fået. Nej, det er ikke helt rigtigt. For et par år inden, fik jeg en gammel damecykel af min mormors søster, der boede inde på Frederiksberg. Den kunne jeg ligge og køre cross på omkring "Vandingen", der var en form for branddam, der lå nedenfor gården. Cyklen blev simpelthen brugt så meget. Fordi det var en damecykel, og jeg lavede hop på den, sank den til sidst sammen. Så kunne jeg jo ikke køre på den længere.

Så da jeg blev lidt ældre kom min far, jeg tror, det var til min fødselsdag, og sagde; "Bjarne, du skal lige se her jeg har en gave til dig herude". Så havde han købt en knallert til mig af en karl, der var nede på Dybenskær. Han havde en gammel Express, og den kom han så og forærede mig. Jeg var jo pænt stolt over, at jeg fik knallert som sekstenårig.

Livet i Avedøre

Min familie var meget med i foreningslivet. Jeg kan huske, jeg var med, når der blev afholdt bankospil nede på Avedøre skole. Det var så godt nok ikke med mormor og morfar, det var med min mor.

Nede i Avedøre landsby var der også familie, fordi min morbror Anders blev gift med min tante Asta, der boede på Højgården nede i selve landsbyen. Der havde vi meget "omgang", når der var fester og sådan noget.

Jeg havde ikke så meget tilknytning til selve Avedøre Landsby, men meget tilknytning om vinteren, når vi stod på skøjter på gadekæret. Gadekæret så ud som i dag, men øen var meget mindre. Jeg kan huske, at jeg var meget misundelig på de store drenge, der skulle se, om de kunne springe over øen. De havde ishockeyskøjter. Det havde jeg ikke. Jeg havde "spænd på skøjter" og for at kunne springe, måtte man op på spidsen, og så faldt hælen af! Så måtte man reparere dem, så man kunne fortsætte med at løbe på skøjter.

Kærgårds indretning

Kærgård var en fantastisk stor 4-længet gård, stråetækt. Den ældste længe var med lerklinet bindingsværk. Karlene boede i sidelængen, hvor der var en karlestue, som blev brugt i min morfars tid. Der var både forkarl og stuepige, som min mor også blev.

Der var en lille stue og så en stor stue, der kun blev brugt i særlige tilfælde som konfirmationer og bryllupper, ellers stod den tom. Det eneste jeg kan huske, den blev brugt til foruden fester, var når min mor lavede tykmælk. Så stod mælken på toppen af et skab og trak en to-tre dage.

Der var fine egetræs møbler med en stor skænk og servante, og jeg har stadig lidt broderier fra den gang. Der var også et stort køkken med et rigtig gammelt brændekomfur, som vi brugte i mange år, indtil min far og mor investerede i et elkom-

fur, men det gamle komfur stod der, til gården blev revet ned.

Livet på Kærgård

Det var en fantastisk barndom på Kærgård. Jeg kan huske, når det var høsttid, så kørte min morfar med selvbinder, og jeg husker, at de på det tidspunkt havde 4 heste og nogle køer. Min morfar havde nogle enge ude ved stranden, hvor han drev sine kvier ud. Derude var de så hele somme-

ren. Det foregik selvfølgelig på gåben.

Jeg kan huske, når der var høstet, og vi gik i korte bukser og træsko i stubmarken og hjalp til med at samle negene sammen, og min far gik og satte det op i hove/traver. Vi drøede bare afsted og fik mange skrammer på anklerne. Der var ikke noget med sokker. Jeg var med til at køre kornet i hus ind til tærskværket, der stod i den store lade. Når kornet var tærsket, gik man og bar de 100 kg tunge sække hele vejen forbi svinestalden og over i vognporten, hvor kornloftet var. Sækkene

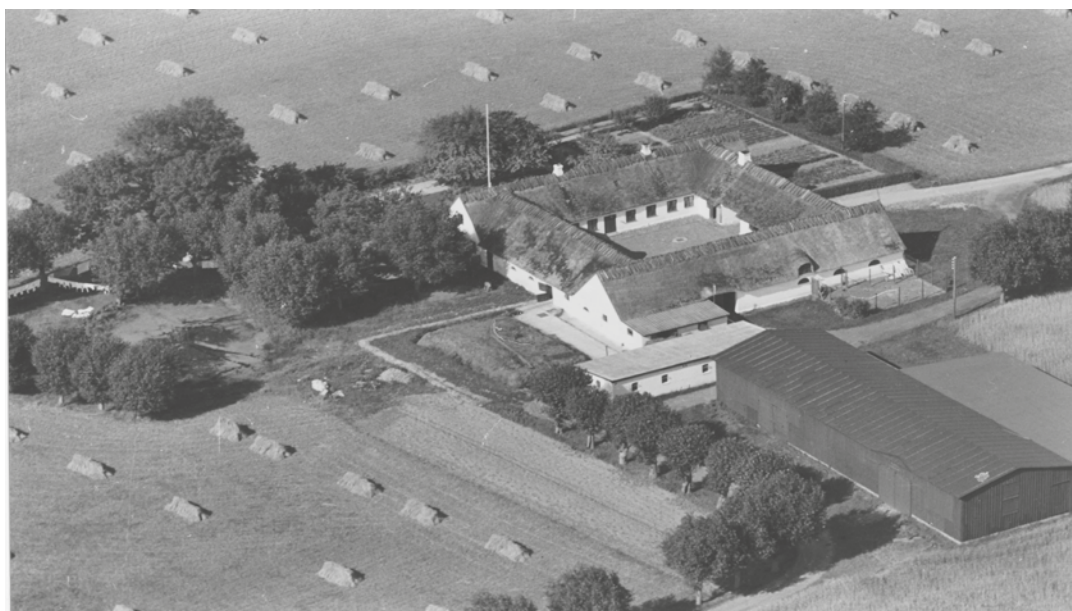
blev båret op, blev tømt, så kornet kunne ligge og tørre. Der var ikke noget, der hed tørrerier dengang. Det tog flere dage, så der er ikke noget at sige til, at de blev godt slidte, når de blev ældre.

Min morfar døde i 1960. Efterfølgende købte min far en mejetærsker, hvor der var en traktor foran. Far kørte traktoren, og min mor stod på mejetærskeren bagved og håndterede de 100 kg tunge sække. Nogle år senere fik vi en selvkørende mejetærsker, hvor de tunge sække kørte ned ad en sliske til marken, hvor vi efterfølgende skulle køre dem ind til laden.

Jeg var nu blevet så gammel, at jeg kunne hjælpe min far. Vi fik sækkene op på en pind, som vi brugte til at løfte dem op på vognen med. På det tidspunkt havde vi ingen karle mere, min far klarede det hele. Han havde ikke så mange midler, at han kunne ansætte nogle folk. Han kendte nogle mennesker, der kunne komme og hjælpe, når der var spidsbelastning.

Jeg var også med til at luge roer, og til at så kål. Jeg tror, min søster Anne også var med. Vi sad bag på såmaskinen, hvor der kom en lyd, der sagde PLING hver gang, vi skulle lægge et frø. Der var mange tønder land der skulle sås, så vi kørte sådan i flere dage.

På det tidspunkt, hvor jeg var omkring 12 år, hjalp jeg til så godt jeg kunne, når roerne skulle høstes og køres i roekule, så der var foder til grisene. Min far havde temmelig mange grise. Roe-

Lufffoto af Kærgård Foto: Forstads museet

optagningen skete manuelt ved hjælp af et slags lugejern, som vi brugte til at skære toppen af og derefter løfte roen op på vognen. Vi blev godt trætte, men var glade for at hjælpe.

Min far klarede selv pløjning, såning og høst, så han har været en flittig mand. Man var tidligt oppe om morgenen, når der skulle høstes, og når kornsækkene skulle køres hjem, var det blevet mørkt, og vi havde lys på traktoren, for det gjaldt om at få kornet hjem, mens det var tørt.

Kærgården - Foto: Forstads museet

Det er også lidt sjovt, at jeg fandt en gammel bog fra 1914. Allerede på det tidspunkt havde man en slags arbejdstilsyn, som kom og kontrollerede maskinerne, ploven og harven osv.

Der slagtes gris på Kærgården

Jeg kan huske, at når vi skulle slagte grise, så kom der en slagter. Han gav grisen en på panden med en stor hammer, sådan gjorde man jo dengang. Vi havde kommet kogende varmt vand i et stort kar, hvor grisen så kom ned i og fik alle børsterne skrubbet af. Det skulle gå stærkt, medens grisen var varm, og vandet var varmt, og så stod man og børstede med en stiv børste. Så kom den op og hængte i bagbenene og blev skåret op og blodet samlet op. Det var jo vigtigt, for blodet blev brugt til blodpølse. Så blev indvolde og lever og hjerte, og hvad man ellers brugte, taget ud. Jeg kan huske, at det med blodet var virkelig en proces, for det skulle piskes hurtigt op, for at det ikke klumpede. Om aftenen fik vi varme finker, lavet af indmad fra grisen og æbler, det var virkelig en delikatesse. Til finkerne fik vi rødbeder og rugbrød. Det var det første måltid fra grisen, som så blev skåret op i stege og skanke. Grisehalen, det var min fars, han var helt vild med den, der var ingen andre, der måtte tage den.

Når grisen var parteret, kom kødet ned i viktualiekælderen, hvor der blev lavet rullepølse, sylte, og jeg ved ikke hvor mange meter medisterpølse. Der brugte man jo mange af tarmene. Jeg stod og kørte rundt med kødhakkemaskinen, der havde

forskelligt værktøj, man kunne sætte på, og der var en tylle (metallrør), man satte på, og så var det jo bare at komme kødet i maskinen. Alt det, der blev lavet, var til eget brug.

Næsten selvforsynende

Vi havde jo også høns, og jeg kan huske, min mormor sagde, "Bjarne kan du ikke gå ud og grave hønsegården". Det var så fin jord, der var der, og hønsene blev jo helt fjollete over alle de orme, der kom op, så jeg måtte skubbe til hønsene, for at der ikke skete noget med dem.

Senere havde vi også ænder, så vi havde noget til jul. Vi var jo selvforsynende, og jeg husker, at jeg gik og hyppede kartofler sidst i halvtredserne sammen med min morfar. Vi havde også masser af buske, ribs og solbær.

Der kom også en mand med bistader, så stod han der i den gamle bindingsværkslænge og slyngede honning. Det var jo spændende for os unger, så stod vi der og tyggede det der voks, der blev i overskud. Det var jo ligesom tyggegummi.

Der kom jo også en brødmand og en købmand, der kom med mange forskellige ting.

Nå ja, det skal vi også lige have med. Jeg var ikke mere end elleve-tolv år, min mormor røg cerutter, og jeg blev sendt op til købmand Bærentzen i Storegade, der havde forretning lige overfor

gadekæret. Ellers var der købmand Nielsen, der lå nede på den anden side af Køgevejen, man kørte ned ad Vestre Strandvej til Køgevej, og lige 20 m henne på den anden side lå forretningen. Hvis vi skulle have mange ting, leverede købmand Nielsen. Det var de 2, vi handlede med. Købmand Bærentzen havde al verdens ting. Der var ikke den ting, han ikke havde. Under loftet hang børster og mange andre ting og sager. Han havde også 2 gamle kaffemøller, hvor skufferne var så slidte, at man var bange for, at kaffen røg på gulvet, når han hev skuffen ud.

Bildeværktøj

Hvis jeg skal sige noget om kosten, kan jeg huske, at vi fik mælk om morgenen, jeg kan ikke rigtig huske hvad vi fik i. Vi fik også gule ærter, og det hadede jeg. Den første dag var det nogenlunde, men den tredje dag var det ligesom grød, og ellers var det landbomad som flæskesteg og medisterpølse. Jeg tror aldrig, vi fik fisk, det var altid noget, vi selv havde lavet. Vi fik også sagovælling og havregrød og selleribøffer. Vi fik meget brun søvs.

Vedrørende billedet her på siden

En kværn består af to møllesten. En ligger, der som navnet siger, ligger fast. En løber, ophængt i spilstokken, roterer. Begge sten er forsynet med riller, der spredes ud fra centrum, øjet, og kaldes stråler. Det er disse stråler, der bides. Der skal nemlig være en skarp kant, kornet kan presses op mod af løberen og dermed blive sonderdelt til mel. Bildeværktøjet er fra venstre: Bildejern i egetræ med løst hoved i jern, deraf navnet. Nummer 4, er en bildehammer med fast hoved - har ikke været i brug. Nummer 5 og 6 er bildehamre der er slidte. Man sleb dem skarpe efter behov og hærkede dem, så skarpheden holdt længst muligt. Nummer 2 og tre er såkaldte krushamre, der bruges til at rette stenen af før bildning. Under kørslen glattes de blødere dele af stenene ud, men der er oftest hårde punkter tilbage, der skal jævnnes.

Bildemanden

Mel lavede vi ikke selv, men vi havde en kværn, og det var jo lidt spændende, når "Bildemanden" kom. Så stod han og "bildede"²⁾ de store sten, det tog en hel dag. For mange år siden var der et radioprogram, hvor man kunne stille spørgsmål, og der spurgte jeg, hvad sådan en mejsel, som han brugte hed, og den hed en "bilde". Derfor kaldte vi ham Bildemanden.

Kærgård nedrives - og jeg bliver pladesmed

I 1971 fik vi at vide, at nu skulle vi flytte. Vi fik et halvt år til at være ude. Min far og mor købte et hus oppe på Stavnshøjvej, hvor de indrettede sig. Gården skulle nedrives for at gøre plads til Stationsbyen og Gymnasiet på jordene. Der gik en halv dag, så var det en dyngemurbrokker og sådan noget. Det var godt nok mærkeligt og vemodigt at se det. Det havde dog aldrig været på tale, at jeg skulle overtage gården, for landbrug sagde mig ikke noget. Jeg havde en morbror, som var mekaniker, det syntes jeg var mere spændende. Jeg ville jo gerne have været mekaniker, men det var svært at finde læreplads. Jeg blev så pladesmed nede i Hvidovre. Jeg boede det første års tid hos min far og mor på Stavnshøjvej indtil jeg fandt min kone og vi flyttede så til Rosmosevej og her har vi boet i 48 år efterhånden.

2) Stenene var bildet – det vil sige, at der var hugget stråler i deres overflade. Når stenene kører mod hinanden, virker strålerne som sakse, der skærer kornet i stykker.

Vandløb i Hvidovre

"Stadsrenden set fra Hvidovrevej mod Poppel Alle" Malet i 1940 af min tegnelærer Lauritz Christiansen.
Foto: Forstadmuseet

Min interesse for de forsvundne vandløb i Hvidovre

Af Lars Bo Henriksen

For en del år siden fremviste jeg på en pc i Rytterskolen for et par af lokalhistorisk selskabs medlemmer nogle af de Hvidovre-billeder, som Søren Brogaard havde digitaliseret,

Da vi kom til det billede, der er vist på side 10: ”Stadsrenden set fra Hvidovrevej mod Poppel Alle”, som er malet i 1940 af min tegnelærer Lauritz Christiansen, begyndte der en meget livlig snak om oplevelser ved renden.

Jeg sad et kvarter og lyttede og blev efterhånden mere og mere interesseret i vandløbet.

Undersøgte derfor nogle dage derefter et Hvidovre-kort og så, at vejene i villakvarteret, som Stadsrenden passerede, havde et lille knæk, der hvor passagen fandt sted.

Jeg cyklede rundt i området, og kunne konstatere, at renden var rørlagt og at grøften kun var synligt helt nede ved parken øst for Sydkærsvej.

Ærgrede mig over, at der ikke længere var et vandløb, men havde det held, at en af mine tidligere kolleger, Merete Arzrouni, havde haft åen løbende i sin baghave. Så hun kunne fortælle om den. Jeg kontaktede og besøgte hende og fik lov til at se, hvor i haven åen havde løbet.

Hendes mormor havde købt grunden i 1919-1920 ved udstykningen, og i årenes løb havde familien nydt åen - som man kaldte den - på godt og ondt. Hun kunne fortælle, om en bro (tyk planke) over en vandfyldt rende, om rotter og om en grøftekant, der blev slået af kommunen en gang om året. Familien og de tilstødende parceller fik ved rørlægningen tilbudt den opfyldte rendes område.

Som I kan se på medfølgende kort, udspringer Renden tæt på det sted, hvor Brostykkevej og Arnold Nielsens Boulevard mødes. På kortet kan I også se, at Stadsrenden har et sidetilløb, som kom fra Brøndbyerne.

På Forstadsmuseets hjemmeside kan I læse en glimrende artikel om dens løb mod Harrestrup Å og om broen med rækværk, der står som et minde om det rørlagte vandløb mellem de 2 Lejerbo afdelinger. Underligt at have en bro uden vand.

Jeg tænker på den vandrige Bybæk i Bogen-se, der er med til at give byen liv.

Da jeg var dreng, var der så meget vand i Stadsrenden, at det irriterede os meget, at vi, når vi spillede fodbold på en bane i Lejerbo, måtte hente bolden ude i vandet.

Af min fodboldkammerat, Niels Nielsen, fik jeg en dag at vide, at der oppe i det nordligste Hvidovre også havde været et vandløb,

”Broen” som rækværk - Foto: Jørgen Snedled

Han skriver, at åen var et ekstremt interessant naturområde, hvor forældrene gav børnene lov at lege.

”Der var vand i åen. Vi kunne fange salamandere. Der var vandrotter, som vi kunne angribe med bue og pil.

Vi ramte sjældent plet! ”

Henrik fortæller i artiklen om kampene mod ”Åbisserne”, som mente, at åen tilhørte dem.

Også andre af mine bekendte har fortalt ret gode historier om kampene med ”Åbisserne.”

Jeg opdagede, at der var vandløb i Mågeparken, men var usikker på, hvornår de er gravet. Der er også et ved Søvangsgården. Men jeg valgte på et tidspunkt ikke at lede efter forsvundne vandløb i Avedøre.

Jeg savnede lidt omtale om de forsvundne vandløb og foreslog på et tidspunkt Anja Olsen fra Forstadsmuseet, at lave noget i ”Historien i Gaden” der, hvor Stadsrenden havde løbet under Hvidovrevej/Mellem-digsvej.

Min interesse for vandløbene blev fortalt til bestyrelsen i lokalhistorisk selskab, som havde en god forståelse for den.

Det resulterede i, at Gitte Jakobsen ved en generalforsamling i selskabet præsenterede mig for en Henning Elsby, som havde spurgt efter nogle i selskabet, som havde interesse i vandløb.

Henning og jeg aftalte at mødes, og jeg blev ret imponeret, da han kom hjem til mig med en pæn stabel kort og forslag til, hvordan vandløbene i 1800-tallet havde været i Hvidovre. Især blev jeg imponeret over forslagene til de vandløb fra vest, der havde været til Hvidovre landsby.

Det var forslag, der byggede på, at han havde været på de steder, hvor han ved at studere højdekurver og kort mente, at vandløbene havde været.

Henning og jeg har nu i en del år undersøgt - i marken og på kort - hans forslag til vandløbene i og til landsbyen. Det har ikke altid været let, især på grund af vores ringe it-formåen.

Vi har fået snakket med og fået en god hjælp til undersøgelserne af personer fra Lokalhistorisk Selskab, Forstadsmuseet og ansatte i Hvidovre kommunes tekniske afdeling.

På det seneste har jeg fået kontakt til Erling Groth, som har oplyst om et vandløb på grænsen til den nuværende Kystagerpark nær ved Harrestrup Å. Henning og jeg har opsporet stedet og fundet en grøft, som sikkert har været vandfyldt en gang, men ikke var det da vi var der.

Erling, som bor på Ege alle, har haft Stadsrenden løbende i sin baghave. Han hørte om vor interesse for vandløb og inviterede Henning og jeg til at bese den nu udtørrede grøft. Vi fik en gåtur på planken over grøften, og over en kop kaffe fik vi Erlings historie om åen og rørlægningen.

Nogle vil nok spørge, om der i den ”gamle” Hvidovre Kommune ikke er rester med vand af de tidligere vandløb. Og det er der. Hvis man fra Arn. Nielsens Boulevard kører op ad Spurvehøjvej, kan man - lige inden, man kommer til Tusbyvej - på højre side se en lille dam, som er en rest fra sideløbet til Stadsrenden. Da Henning og jeg besøgte vandhullet, snakkede vi med en dame, som berettede, at da der engang blev oprenset i dammen med en gravko, vrimlede det med rotter. Dammen er vist på medfølgende dejlige foto, som Jens Frederik Jørgensen har taget 29.8.2021- (Se side 14).

Bassinet ved Tusbyvej - Foto: Jens Frederik Jørgensen

Vandløb og åbne drænrender i Hvidovre-Nord i 1800 tallet

Af Henning Elsbj

Man kan gå ud fra, at der samlede sig små vandløb eller bække ved de lavninger, der var skabt i fortidens landskab. Jeg har fulgt de lavninger, som fint er optegnet på de gamle kort med de fine topografiske højdekurver. Med tanke på, at der jo var meget mere overfladevand før i tiden, har det været nødvendigt for bonden i 1800-tallet at pløje mange små åbne drænrender - fig. 1 med v-ploven som gik 30 cm dybt - det var nok. Afgrøderne blev derved klart forbedret. Det var et ret stort arbejde, som den enkelte bonde måtte udføre sammen med sine karle. (Mere end 50 år senere blev det jo lagt i drænrør). Når en enkelt gårdejer kunne udføre et sådan stykke arbejde, må man jo formode, at en hel landsby som Hvidovre måtte kunne udføre et pløjearbejde til fælles gode, hvor man vest for landsbyen forbandt de små vandløb i forlængelse af hinanden. fig 1. Således fik landsbyen bedre adgang til direkte vand.

I Hvidovre kan man følge de lavninger der er optegnet på de gamle 1850 -1880`er kort, fra www.kortviseren.dk, hvor man indstiller højdekurverne til f.eks. 50 cm. eller 25 cm. (Jeg har hjemme udprintet de fire forbundne vandløb med 25 cm. højdekurver, og stærkt forstørret). Derudover har jeg gået og kørt på de veje, hvor lavningerne stadig er. Fig.1 er det bedste bevis med de påtrykte blå streger på kortet, som leder vandet ned

til Klockergrafen (syd for Hvidovre torv og Rytterskolen (fig. 3-4)) beskrevet med "vand fra vest". Derfra videre rundt i Hvidovrega-

de til Kildevej, som beskrevet, og til "vandfyldte grøfter".

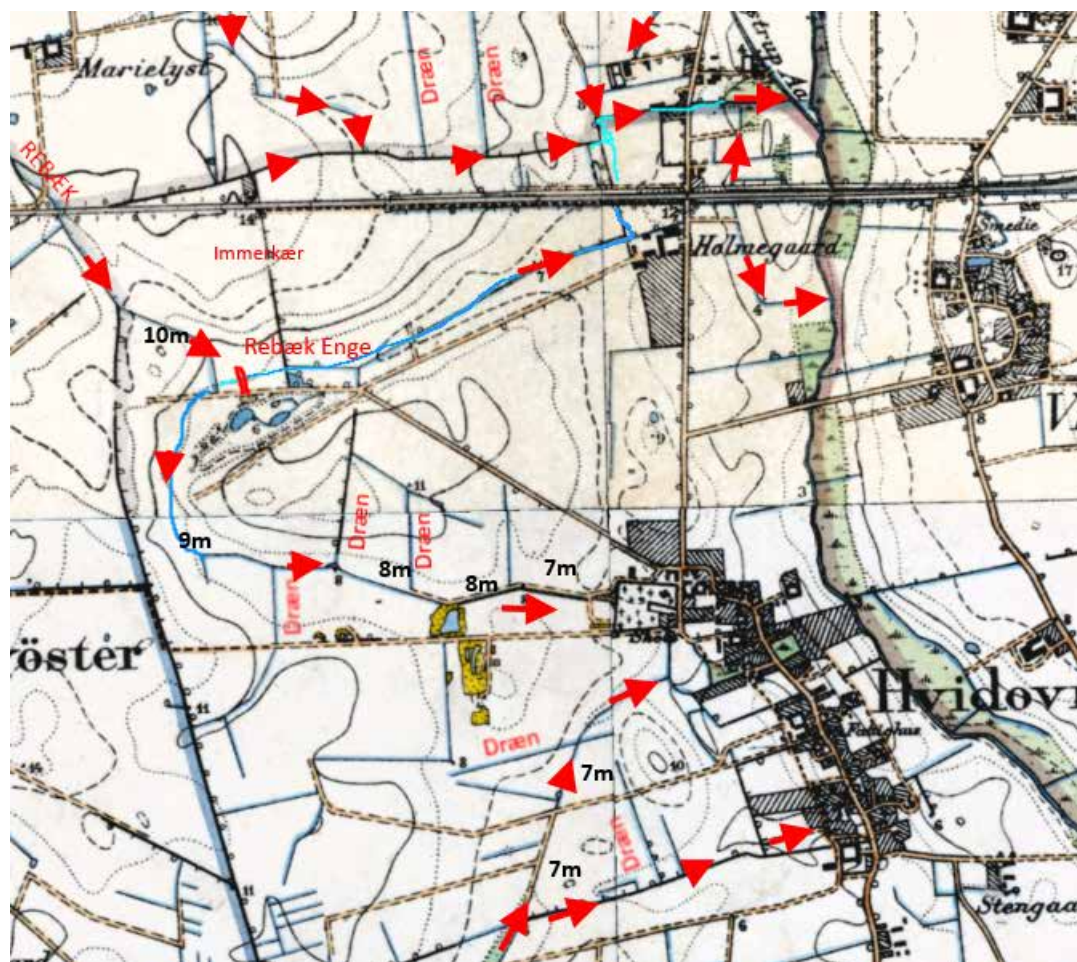

Fig. 1

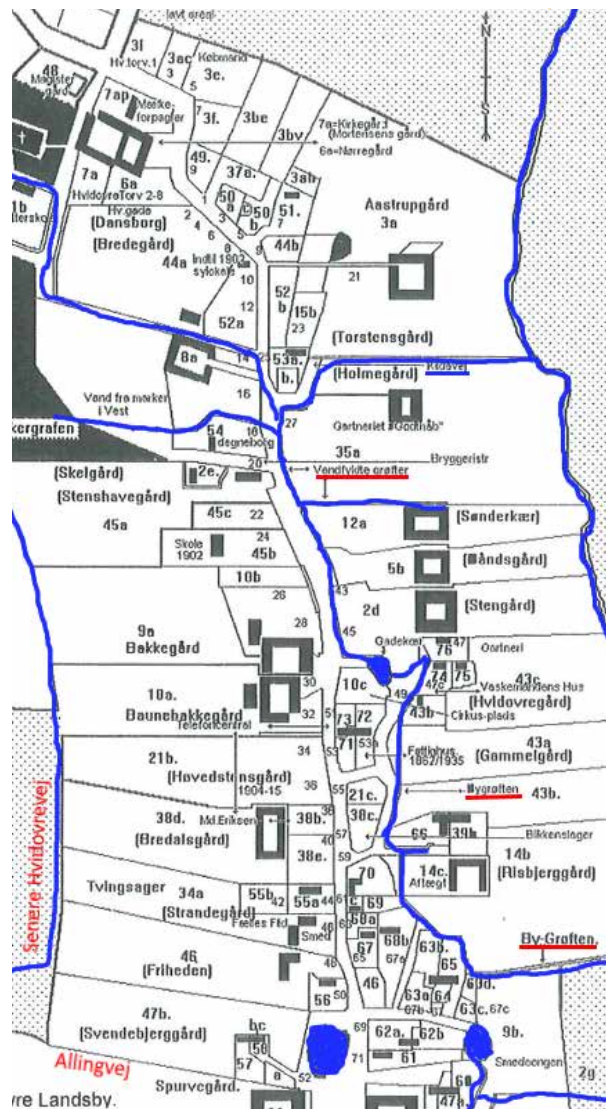

Fig 2. (Se evt. Blad nr. 4 årgang 2001)

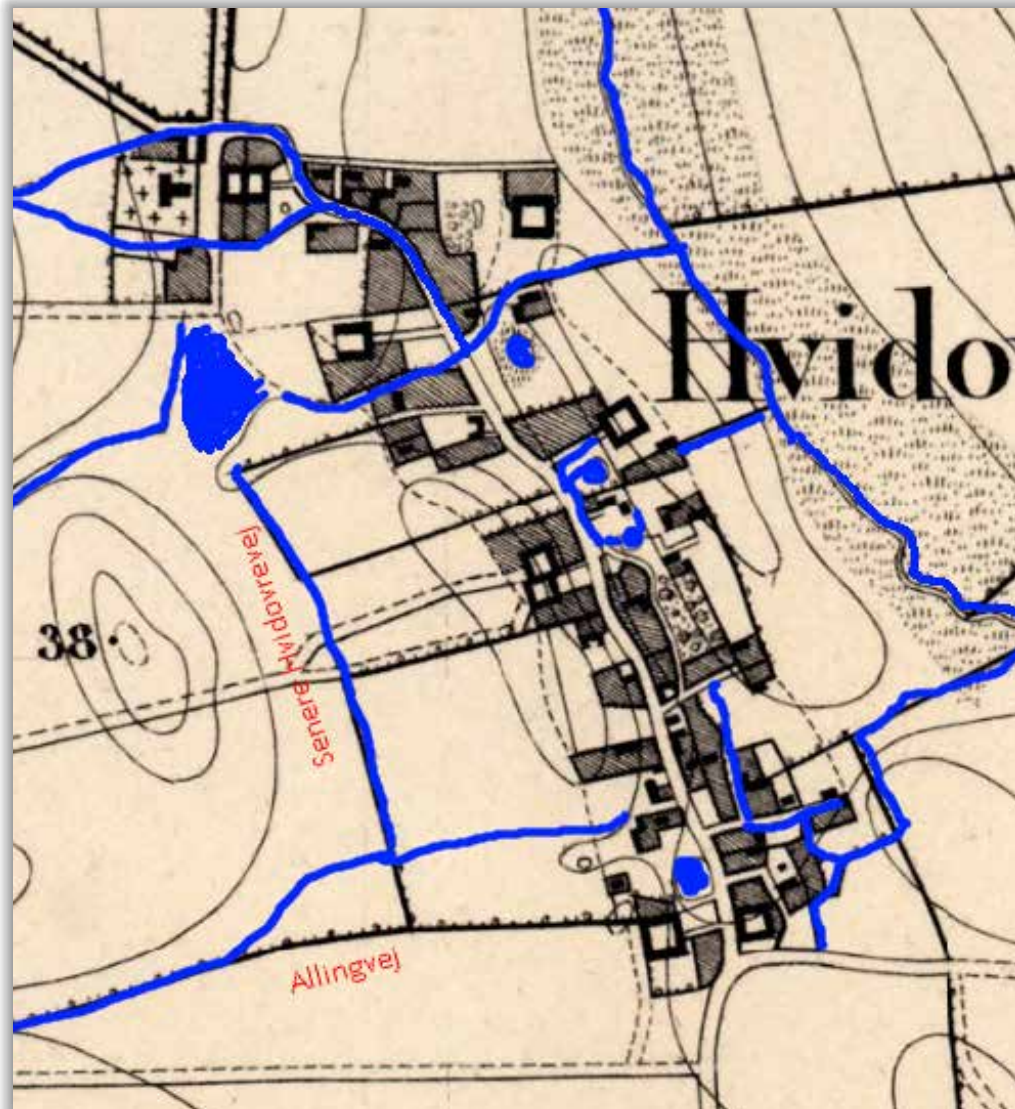

Fig 3

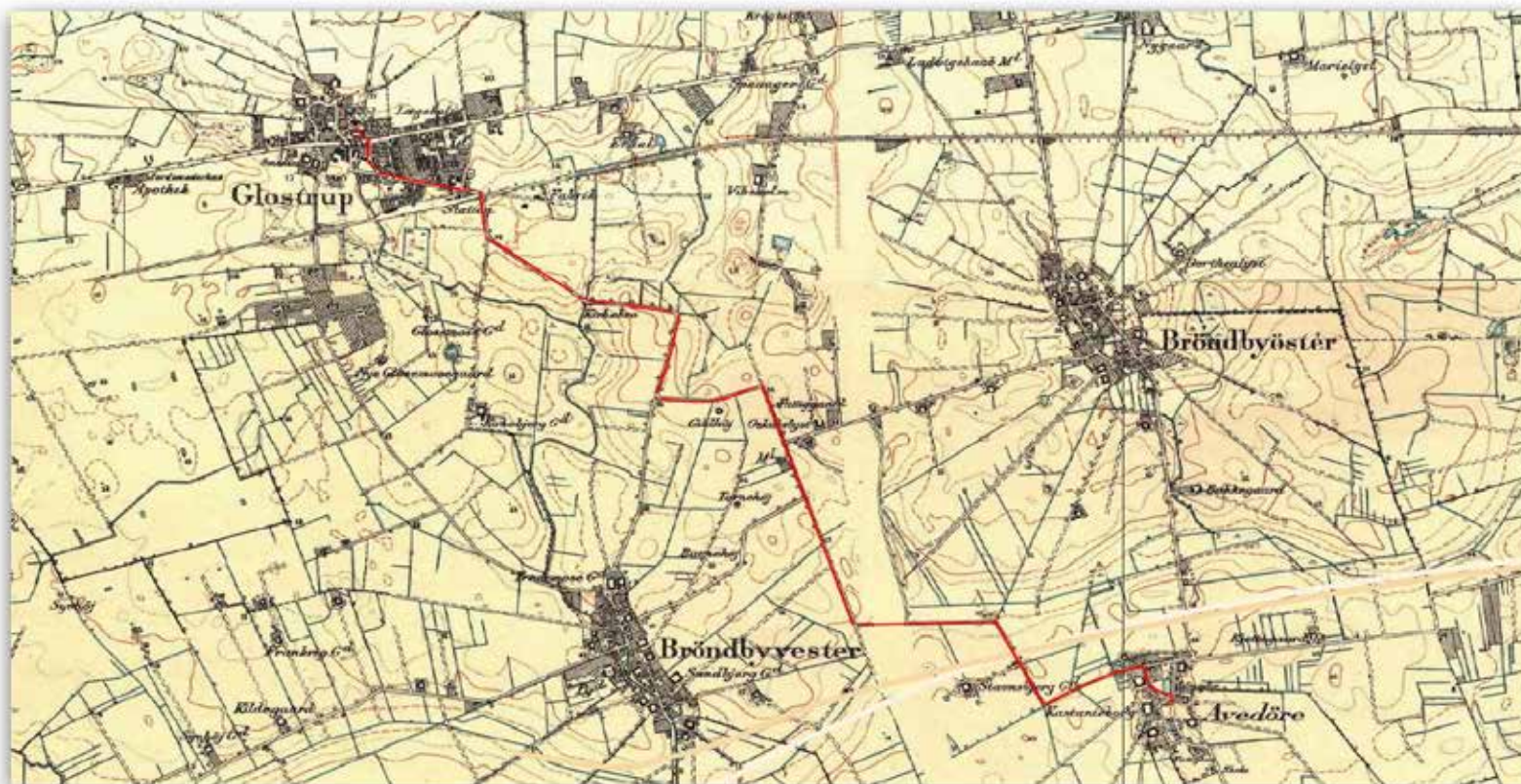

Fig. 4

Rebæk søens vandspejl nu 8 m over havet, begyndte som tre store vandpytter efter 1872 (Gårdejer Jens P. gravede jo grus til jernbanelinje nr. 2). Før den tid var det en bakkeskråning på ca. 10 m over havet. Nord og vest for, hvor søen er i dag, der lå Rebeckes enge på 9 m over havet ved Immerkær, ca. 40 m. nord for søen. Bækken løb ned mod Harrestrup å. Med en lille

dæmning på 0,5 m over Rebækken ved Immerkær (fig.1), så ville Rebækken fortrinsvis løbe mod vest og syd langs lavningen hen mod Brøndbyskel - ganske tæt ved krydset Gadestævnet/Kirkebroen - stadig med 9 m over havet. Derfra videre langs den meget lange moseeng - Præstemosen (8 m over havet). Den fortsatte og snoede sig ind hvor villahaverne er i dag ved Kirkebroen og

frem til Nørremarksvej (7,5 m over havet) og løb ned ad det lille stræde, mellem den daværende smalle kirkegård og Rytterskolen 7 m o.h. - til torvet og Klockergrafen 6 m o.h. -Der var fugtigt, og her løb de unge på skøjter om vinteren. Der blev også opbevaret fælles markredskaber.

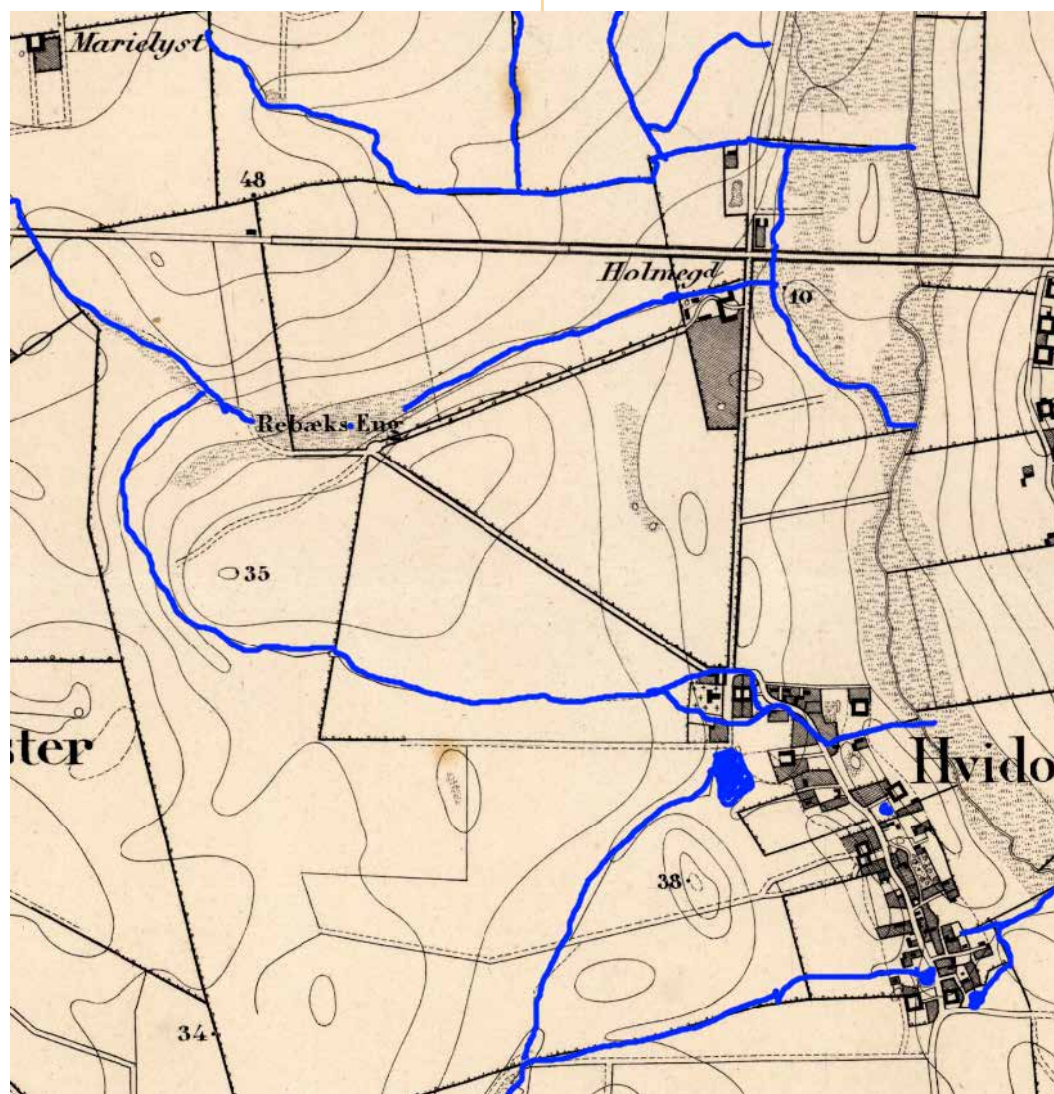

fig 5

1930'erne blev Hvidovrevej ført igennem Klockergrafen. Dæmningen ved Immerkær måtte naturligvis åbnes igen i vinterhalvåret gr. meget smeltevand.

Ved Tostebæk - på samme måde, med en kun lille dæmning på max 1m over Tostebæk (Fig.2), lige nord for Kettegårds alle. Der kunne man få forhøjet vandstanden med 1m til 8 m o.h. Derved blev vandløbet forøget mod nord, ved lavningen Tostebæks sideløb, som i forvejen gik op til krydset Allingevej/Klardam 7,5 m o.h. Med en pløjet fure på 25 cm dybde kunne vandet løbe ned til lavningen nordvest for Bavnehøj 7 m.o.h. (fig. 5). Derefter krydsede vandløbet M. Becks allé 7 m o.h. og løb ned til Klockergrafen syd for Rytterskolen 6 m o.h. Naturen har maget Hvidovres terræn så jævnt og svagt skrånende, at det har kunnet lade sig gøre med ovennævnte rende ca. omkring Klardam/Kærmark og Ulstrupvej. De vidste hvor de skulle pløje renden fordi højvande ved tøbrud selv havde lavet en rende fra gammel tid!! - Hvidovrekortene taler deres tydelige sprog. Men det kunne være interessant hvis andre ville granske i gamle jordebøger samt i sognebogsudskrifter omkring matriklerne fra 1800-tallet vedr. ovennævnte. Jeg har jo ikke den akademiske tilgang. NB: De ekstra kort jeg har, er der jo forståeligt nok ikke plads til her i Bladet. Jeg står gerne til rådighed med mine øvrige kort. Tlf. 6110 5825

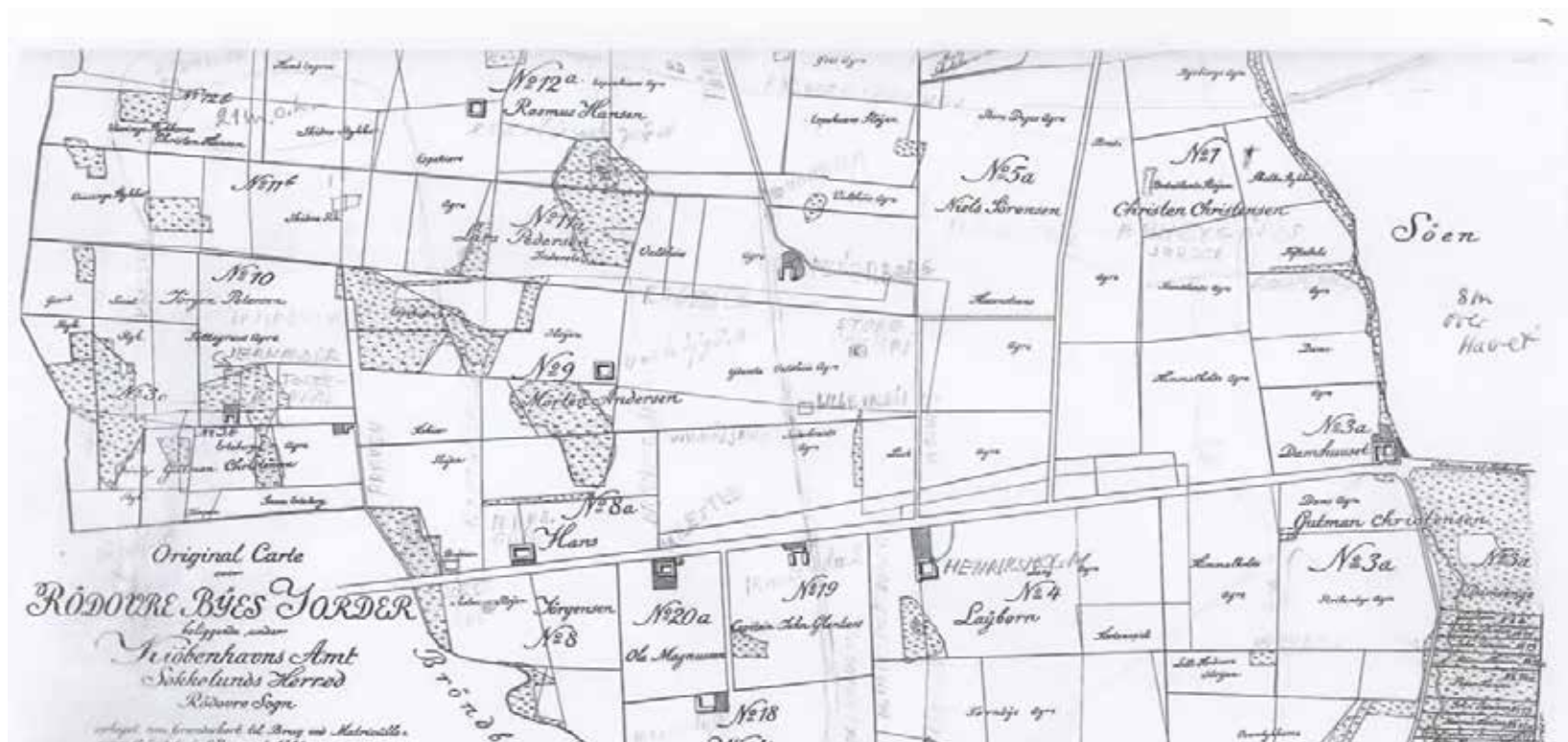

Fig 6

Efterskrift og anekdoter: Når man sammenligner med andre byggeprojekter fra før i tiden, var ovenstående pløjearbejde ikke for stort et projekt for den samlede landsby i Hvidovre. Målet har jo været at få direkte vandløb ned til landsbyen. Til sammenligning var der et langt større projekt allerede i 1621, godt nok som kongeligt projekt ved Chr.4. Man dæmmede Har-

restrup Å op ved Roskildevvej og dermed hævede vandspejlet op til 8 m over havet. Langvaddam (Senere Damhussøen) blev jo derved skabt, så Grøndalsåen kunne modsat/baglæns mod nord til Lygteåen. Grøndalsåen måtte samtidig uddybes ved Fuglebakken - på en strækning af ca. 1,5 km. Derefter kunne vandet løbe ned ad Ladegårdsåen til Peblingsøen 5 m over

havet, samt til Sct. Jørgens Sø. Vandet blev derefter ledt videre ind til København som drikkevand via udhulede træstammer, der var foret med giftigt bly. (Nogle blev vel nok syge). Under svenskekrigen tog det et stykke tid, før svenskerne opdagede Københavns vandforsyning ved belejringen 1658.

Fig 7

Damhussøen. - En interessant episode i 1820'erne omkring Damhussøen, var, at et forår hvor vandstanden stod så højt, at vandet flød ind over Damhuskroens mødding, så Københavns drikkevand blev forurenet. Derfor fik Københavns universitet en reprimande af Frederik d. 6. fordi det var dem der havde pligt til at regulere vandstanden ved slusen/dæmningen. (De havde for øvrigt også fiskerettighederne samt ålekisten ved Ålekistevej). Damhuskroen fik samtidig ordre på at flytte deres mødding længere væk. Omvendt tørrede Damhussøen helt ud i sommeren 1910, så alle fiskene døde.

Holmegården er måske opkaldt efter markerne Holmestykkerne som lå vest for bakkehvelvingen Mannholmen. Mannholmen lå øst for Holmegården og strakte sig fra Løvevej til Holmelundsvej i syd. D.v.s. ca. ved stationen og stationscentret. Mannholmen er jo ikke en forhøjning mere, fordi den blev "skrabet af" til jernbanedæmningen i 1847. Jelles Sted var et lille husmandssted der lå hvor busholdepladsen ved stationen er. Der hvor stationscentret er lå Jelles Gartneri. Rebækken blev senere kaldt Holmegårdsrenden dengang den blev uddybet og rettet ud. Den fik sidst i 1800-tallet flyttet sit løb ned mod Harrestrup Å hen til

mellem Jelles Gartneri og jernbanen. Fra midten af 1800-tallet kaldte Brøndbyøster Rebækken for Nygårdsrenden. Bækken danner Brøndbys grænse op mod Rødovre, tæt ved Nygården, omkring ved Vestbadet.

Rebeck Enge som det staves (iflg. 1779 kortet ophængt på Rytterskolen) lå som tidligere nævnt nord for søen og strakte sig næsten fra Brøndbyskel over til Immerkær, og derfra videre nord for Kløverprisvej og næsten helt til Mannholmen. Bækken måtte før midten af 1800-tallet dreje uden om bakken Mannholmen, og det til begge sider - mod nord og syd - og derefter videre ned til Harrestrup å. Rebækken udspringer ved Absalon Camping i Rødovre. fig.7. Den krydser Korsdalsvej ved lavningen, løber nord om Tostegårde og krydser Roskildevejen ved Vestbadet. Den løber ind til Hvidovre lige syd for Rødovre station.

Grænsen Rødovre/Hvidovre lidt nord for Vojensvej - den bugter sig som et lille vandløb og ligger på hele strækningen i en fin lavning, det har været et naturligt vandløb. Det var jo ofte langs et vandløb at sognegrænser lå. Der kom også tre drænrender, samt to små naturlige vandløb hen dertil (fig. 6. fra 1809). De kom alle oppe fra Hen-

riksholmsgårdens jorder. Hele marken skråner svagt ned mod kommunegrænsen samt ned mod Harrestrup Å. Grænsevandløbet udsprang oppe ved Rødovre station. Det er "farlig" tæt på, hvor Rebækken passerer. Der har måske oprindeligt i 1700-tallet været gennemgang oppe lige syd for Henriksholm skole og videre fra Maglekær (Marielystgården) og Agerkær og fra Rebækken ved Vestbadet. fig. 7. Der er lavning hele vejen - "der er hul igennem".

Henriksholmsgårdens ejer var en mand ved navn Layborn (På fransk: sidst født). Han var den første i Rødovre, der dyrkede kartofler. Han blev hånet af de andre gårdejere, fordi ingen andre havde ovovet at dyrke kartofler i Rødovre ved slutningen af 1700-tallet. I starten af 1800-tallet blev han anerkendt for det. Han var kendt for at være god ved sine medarbejdere. Layborn er begravet på en af de ældste gravsteder, på Rødovre kirkegård ud mod Rødovrevej. Det er nævnt i ældre udskrifter fra Rødovre, at Layborns far kom fra England i midten af 1700-tallet og nedstammede helt tilbage til de franskmænd fra Normandiet som tog med Vilhelm "Bastarden" til England, som blev underlagt i 1066.

Britta Christensen - Mønsterbryder og Mælkebøttebarn

Af Annelise Wildenradt

Britta Christensen - Foto: Forstadmuseet

Britta Christensen (BC) har skrevet en bog, ”Den, som kommer allersidst”, om sit liv som barn og om sit voksenliv som politiker.

Bogen blev udgivet på Forlaget ”Karakter” i november 2021. Samtidig var det planen, at BC i samarbejde med Hvidovre Lokalhistoriske Selskab skulle præsentere og fortælle om bogen i Lille Friheden. På grund af Covid 19 blev arrangementet imidlertid udsat.

Men endelig d. 20. januar 2022 fik BC lejlighed til at præsentere sin bog og fortælle om den. Ca. 100 tilhørere var mødt op i

Lille Friheden, placeret på behørig afstand af hinanden, og Britta Christensen fortalte.

Bogen blev oprindeligt til som en slags terapi efter BC’s sygdom og ophør som borgmester i 2007, og var ikke i udgangspunktet skrevet for andre. Men hendes datter fik BC overtalt til at udgive resultatet som en bog.

Bogen er delt op i to dele, og BC indledte med at fortælle om sin opvækst som den ældste af tre børn i et ulykkeligt ægteskab mellem en mor og en far, der som hhv. 17

En mønsterbryder er et menneske, som bryder ud af den sociale arv og opnår en højere social status end forældrene: ved bedre uddannelse og beskæftigelse, eller ved kæmpe mod et negativt træk i familien. På svensk hedder en mønsterbryder et mælkebøttebarn – en metafor om den vanskelige opgave med at bryde den negative sociale arv.

Det betyder, at man ikke bliver mønsterbryder ved at vinde eller arve mange penge.

Derimod er et barn af arbejdsløse uuddannede mønsterbryder, hvis det ender som eksempelvis højtuddannet forsker, hjernekirurg eller topchef. Wikipedia:

Mælkebøttebørn betegner børn, der er vokset op i belastende og risikofyldte miljøer og mere generelt omsorgssvigtet børn.

Navnet mælkebøttebarn, som er lånt fra det norske løvetandsbarn, bygger på denne plantes evne til at vokse og blomstre under selv meget vanskelige vilkår til at spire igennem asfalt. Det er et billede på den ukuelighed og modstandskraft, som psykologien kalder resiliens.

og 30-årig, blev forældre alt for tidligt. Det blev en opvækst præget af fattigdom, misrøgt og alt for meget alkohol hos de voksne.

Således blev BC og hendes bror som små anbragt på et katolsk børnehjem, medens deres mindste bror blev bortadopteret. Det var en barndom præget af svigt fra dem, som skulle have taget ansvar, men også en barndom, der kom til at danne grundkarakteren for den person, som BC siden udviklede sig til.

Hun blev meget tidligt i sit liv sit eget ansvar bevist og blev mønsterbryder. Ifølge BC selv godt hjulpet igennem af en stærk tro på Gud, som hun lærte at kende på børnehjemmet.

Også i sit valg af uddannelse kom det til at handle om at tage vare på andre, idet BC blev pædagog. Man kan med nogen ret hævde, at denne indstilling fortsatte i og med, at hun blev medlem af Socialdemokratiet og sidenhen borgmester i Hvidovre.

Denne torsdag nåede vi ikke længere end til at høre om BC's barndom, så hermed en opfordring til at købe og læse bogen.

Tak til Britta Christensen for en dejlig eftermiddag med et godt og vedkommende oplæg om hendes bog.

Bogen kan købes online:

<https://www.gucca.dk/>
eller
<http://www.forlagetkarakter.com/>

Efterlysning: Medlemmer til nyt snapselaug

Valnødder er klar til snapsen

Vil du være en del af et hyggeligt snapselaug, som producerer lokale kryddersnapse til salg på julemarkedet?

Vi søger frivillige, som vil hjælpe os med at lave Brombær snaps fra Vestvolden og Rytterskolens Valnøddesnaps. Måske har du allerede erfaring med at lave egne kryddersnapse, og ellers får vi den sammen.

Vi skal have to plukkedage i henholdsvis højsommeren, hvor valnødderne er grønne og i sensommeren, hvor vi laver en udflugt til Vestvoldens brombærkrat (vi kender et godt sted). Valnødderne og bærrene ordnes, og der hældes spiritus på. Undervejs spiser vi en god frokost.

Når snapsene har trukket, kommer der en formiddag, hvor de skal hældes på flasker og have etiketter på.

Som medlem i snapselaug bliver du en del af Forstadsmuseets gruppe af frivillige. Der er et godt fællesskab i grupperne, hvor man hjælper til efter lyst og tid. I november holder vi en middag for museets frivillige med god mad og underholdning.

For mere information kontakt Bitten Larsen på tlf. 61 91 68 05 eller gmy@hvidovre.dk

Hvidovre Lokalhistoriske Selskabs (HLS) bestyrelses beretning for perioden 26/8-2021 til og med 16/3 – 2022.

Perioden for denne beretning strækker sig kun over ca. 8 måneder. Som det vil være de fleste bekendt, har en vis virus deltaget aktivt i planlægningen af samfundets aktiviteter de sidste par år, hvilket også medførte en sen afholdelse af generalforsamlingen i 2021.

Men i den forløbne periode har vi kunnet opretholde selskabets aktiviteter på et højt niveau. Det er kun blevet til to aflysninger. Det var ikke muligt at afholde kaminpassiar med Randi Kronow den 25/11-2021. Det lykkedes dog at gennemføre arrangementet den 9/3-2022. Ligeledes blev det også nødvendigt at aflyse julehyggen i Rytterskolen den 14/12-21.

Det utrættelige arrangementsudvalg bestående af Karen Johansen (formand), Anne-lise Wildenrath, Birgit Møller-Kristensen, Jens Frederik Jørgensen, Knud Nygaard og Poul Sørensen har igen atter præsteret at binde en fin buket af arrangementer sammen. HLS skylder jer en stor tak for denne ind-sats.

Hele ti gennemførte arrangementer er det blevet til.

Der er heldigvis også en meget aktiv interviewgruppe i HLS. Gruppen er siden sidste generalforsamling blevet forøget med tre nye medlemmer, og flere er på vej. Det har betydet, at antallet af interviews er steget. Det er endda blevet til artikler i bladet. Medlemmerne er i tilfældig rækkefølge Knud Sørensen (Tovholder), Jens Frederik Jørgensen, Anders Aalund, Finn Reidl, Inger Hansen, Peter Rytter, Stig Sørensen, Henny Paaske og Torben Rasmussen. I skal have en rigtig stor tak for indsatsen.

Forretninger i Hvidovre er også noget HLS beskæftiger sig med. Indtil videre er det blevet til to velbesøgte udstillinger på Hovedbiblioteket, og det ender helt sikkert også med en tredje på et tidspunkt, idet Birgit Thomsen, Gurli Jensen, Hanne Koch, Marianne Nielsen, Grethe Jensen, Jens Frederik Jørgensen og Anders Aalund er gået i gang med arbejdet med at finde forretninger på villavejene. Det er dejligt at mærke den entusiasme, der bliver lagt for dagen.

Bestyrelsen håber med godkendelsen af budget 2022, at der med konstruktionen af en database kan gives adgang til, at alle kan få fornøjelse af at studere forretningslivet i Hvidovre. En database vil helt sikkert også give anledning til mange tilføjelser og rettelser.

Bestyrelsen i den forgangne periode haft følgende medlemmer: Anders Aalund (formand), Karen Johansen (næstformand), Knud Sørensen (kasserer), Gitte Jakobsen, Jørgen Snedled, og Poul Sørensen. Suppleanter har været Finn Ivo Heller (sekretær) og Stig Sørensen. Jeg vil gerne sige jer tak for at være med til at holde gryden i kog.

Hvidovres ær, render og andre vandløb er også noget, der har Selskabets interesse. Lars Bo Henriksen og Henning Elsby er dykket ned i gamle kort, litteratur og mange andre steder og fundet mange af dem. De vil heldigvis i kommende blade skrive et par artikler om deres arbejde og deres resultater. Tusind tak til jer. Der kommer i øvrigt også et arrangement med Henning Elsby om emnet.

Bladet får jævnligt ros, både for indhold og format. Kommunikationsudvalget bestående af Gitte Jakobsen, Jørgen Snedled (redaktør), Bitten Larsen (ansvarshavende redaktør), Stig Sørensen og Anders Aalund. Jørgen arbejder utrætteligt med opsætningen af bladet. Gitte og Stig nærlæser alle artikler, så fejlene bliver så få som muligt. Resultatet er et rigtig flot blad. Også en stor tak til jer skal gives her.

Bladuddelerne sørger for, at du får bladet bragt til døren. Det er et stort arbejde, der ikke kan påskønnes nok.

Selskabet er medlem af Dansk Lokalhistorisk Forening og deltager også i årsmødet. Karen Johansen og Anders Aalund var med i 2021 årsmødet 1.- 3. oktober. Her lyttede vi til en foredragsrække inspireret af rytterskolernes 300-års jubilæum. En spændende weekend hvor man også møder andre lokalhistoriske foreninger/selskaber og udveksler erfaringer. Også ved denne lejlighed blev bladet rost til skyerne. Det vækker også beundring, når vi nævner antallet af arrangementer, vi afholder.

Og hvad er det så for arrangementer HLS har afholdt:

Den 3. september var HLS med til at festlig holde udgivelsen af den lokale forfatter Lone A. Spersneiders roman "De gjorde det". I bogen skrives om livet i Hvidovre i perioden 1914-1923. Perioden var præget af en stor tilflytning til Hvidovre af arbejderfamilier, der især kom fra Vesterbro. Bitten Larsen fra Forstads Museet holdt en perspektiverende tale om romanen.

Selskabet havde givet 1500 kr. til hjælp ved udgivelsen.

Allerede ugen efter den 8. september havde HLS besøg af Ib Andersen, der er søn af Clara og Leif Andersen, der gennem mange år drev "Bog og Papirhandel" på hjørnet af Landlystvej og Hvidovrevej. For-

Omkring 70 medlemmer var mødt op til årets generalforsamling - Foto: Jørgen Snedled

retningen åbnede de i 1939. Det var således Hvidovres første boghandel. Vi fik en god gennemgang af forretningens historie samt en tur gennem boghandlens "årshjul".

Den 21. september havde HLS i Avedørelejrens Auditorium besøg af "Landbetjenten på Stenbroen" Rud Ellegaard. Han formidlede en gribende fortælling om skæve eksistenser i kvarteret omkring Istedgade. Rud Ellegaard har gennem sit virke fået narko-

manerne tæt ind på livet og er på fornavn med mange af dem og kender derfor en del til baggrundene for, at de er endt, som de er. Det er meget ofte børn af splittede hjem. Det er sørgelige historier fra ende til anden. Der bliver dog heldigvis gjort meget for at hjælpe de stakkels mennesker. I 2012 blev der i Halmtorvet 17 oprettet fixerum med personale til at hjælpe. Det sker blandt andet jævnligt, at sygeplejerskerne skal træde til med medicin ved en overdosis.

Rud Ellegaard modtog i 2014 ”Trine Bryld-prisen” for sit arbejde.

Den 12. oktober besøgte HLS Strandmarkskirken. Dette besøg var et led i besøgene i alle Hvidovres Kirker og forskellige trossamfund. Kirkens præst og kirkeværgen fortalte om sognets og kirkens historie, samt om menighedslivet, der er tilknyttet kirken. Der var stuvende fyldt, da der på samme tidspunkt var kirkekaffe. Det var en rigtig god og spændende oplevelse. Og sikke en aktiv menighed.

Den 27. oktober var Hvidovre Badminton Club (HBC) vores værter. Vi fik af Søren Ewald fortalt historien om HBC's udvikling lige fra tiden i Holmegårdens Gymnastik Forening (HG) over stiftelsen af Holmegårdens Badminton Club (blandt andre af Viggo Ewald, Søren Ewalds far), der i 1950 skiftede navn til Hvidovre Badminton Club.

Vi hørte en meget levende fortælling om byggeriet af badmintonhallen, der sidenhen blev udvidet af et par omgange til i dag at huse 7 baner. Det er blevet til mange mesterskaber både nationalt og internationalt. Også Anders Kaas (formand 1983-1985) fortalte om klublivet.

Den nuværende formand Carsten Werge udtalte meget rosende ord til og om Søren

Ewald og udnævnt ham til æresmedlem. Søren Ewalds far Viggo opnåede samme ære 49 år tidligere.

4. november var der helt stille i Kometen. Overskriften var ”Lad ham dø – 2-årig i Ravensbrück og Theresienstadt”

Ib Katznelson fortalte om sine oplevelser i de to lejre. Ikke at Katznelson selv kunne huske noget fra den tid, men han havde mange år senere fået enkeltheder om familiens tilfangetagelse og deportation af sine forældre. Katznelson har brugt og bruger stadig meget tid på at søge efter forklaringer på det, der skete i lejrene. Han fortalte, at han stadig møder mennesker, der ikke har lyst til at fortælle om det.

Katznelson var en rigtig god fortæller, der i øvrigt fra 1953 og godt 15 år frem boede i Hvidovre.

Den 20. januar 2022 var der stuvende fyldt i Lille Friheden. Anledningen var at tidligere borgmester i Hvidovre Britta Christensen i december 2021 havde udgivet en erindringsbog. På grund af Corona kunne arrangementet ikke afholdes på dette tidspunkt, men blev så flyttet til januar. Britta Christensen fortalte levende om en ikke alt for rar barndom. Noget hun dog med sin positive indstilling til tingene har formået at komme helskindet ud af. Britta Christensen

er et varmt og meget givende menneske, som det var virkelig spændende at opleve. Der blev heldigvis solgt en hel del af hendes bog. Selskabet vil også gerne takke for forplejningen ved mødet. Den stod Britta Christensen for.

2. februar fortalte Martin Roald-Arbøl om sit store frivillige arbejde på atletikkens område. I 50 år har Roald-Arbøl virket i først HIF-atletik og siden i Hvidovre Atletik og Motion. Roald-Arbøl er modtager af Hvidovre Kulturråds Kulturpris som en anerkendelse for sit bidrag til, at Hvidovre er et godt sted at bo.

Martin Roald-Arbøls virke har ført ham til mange stævner også Olympiske rundt omkring i verden. Kronprinsen har han selvfølgelig også mødt ved flere lejligheder i atletikkens verden.

Ved siden af sit virke som leder i atletikkens verden har Martin Roald-Arbøl været lærer ved både Enghøjsskolen og Engstrandsskolen. Han har ligeledes været mangeårig næstformand i Hvidovre Lærereforening.

17. februar blev der afholdt ”Hyggeeftermiddag i Rytterskolen”. Der blev kaldt til møde uden en egentlig dagsorden. Snakken gik som sædvanligt livligt. Det blev heldigvis også til par gamle fotos fra gårdene omkring det nuværende Hvidovre Torv.

At HLS er et mange facetteret selskab, vidner også en håndfuld frivilliges indsats ved tønderne ved Avedørelejrens tøndeslagning i anledning af fastelavn søndag den 27. februar om. Vi hjalp Forstads-museet med at holde styr på tønderne.

”Huske du vor skoletid” løb af stablen den 9. marts i Rytterskolen. Randi Kronow, Bjarne Iversen og Bjarne Vinther havde

en fælles snak om skolestarten på Avedøre gamle Skole. Undervejs stillede Jens Frederik Jørgensen opklarende spørgsmål. Der udspandt sig en god snak, og endnu engang blev Forstads-museet beriget med materiale fra Avedøreskolerne.

Der skal lyde en stor tak til jer, der har forfattet de gode referater i bladet.

Som i måske har bemærket er det et meget spændende univers HLS spænder ud. Tusind tak for at i deltager talrigt og aktivt i arrangementerne og tusind for al den hjælp i yder undervejs.

På bestyrelsen vegne

Anders Aalund

Fra Generalforsamlingen - Foto: Jørgen Snedled

Referat af Generalforsamlingen

Af Poul Sørensen

Referat af Hvidovre Lokalhistoriske Selskabs generalforsamling afholdt den 17. marts 2022

Dagsorden

1. Valg af stemmetællere.
 2. Valg af dirigent
 3. Bestyrelsens beretning
 4. Museumschefens orientering
 5. Fremlæggelse af revideret regnskab
 6. Behandling af indkomne forslag herunder bestyrelsens forslag til ændring af §7 stk. 1 i vedtægterne
 7. Fastsættelse af kontingent for det følgende år samt godkendelse af budget for indeværende år.
 8. Valg til bestyrelsen
 9. Valg af 2 bestyrelsessuppleanter (begge vælges for 2 år)
 10. Valg af revisor og revisorsuppleant (begge vælges for 1 år)
 11. Eventuelt
- Ad1: Formand Anders Aalund bød velkommen og oplyste, at der var 69 stemmeberettigede medlemmer til stede. Formanden forestod valg af stemmetællere.
- Ad 2. Bestyrelsen foreslog Poul Sverrild, der blev valgt uden modkandidat.
- Dirigenten konstaterede at generalforsamlingen var rettidigt indkaldt og dermed lovlig i henhold til vedtægterne.
- Ad 3. Anders Aalund aflagde bestyrelsens beretning for perioden 26/8-2021 – 16/3-2022. Beretningen blev godkendt uden bemærkninger.
- Ad. 4 Bitten Larsen aflagde museumschefens orientering. Det blev særligt fremhævet at Poul Sverrild havde valgt at gå på pension.
- Ad 5. Kasserer Knud Sørensen fremlagde det reviderede regnskab. Regnskabet blev godkendt uden kommentarer.
- Ad 6. Der var ingen indkomne forslag fra medlemmerne. Bestyrelsen havde indleveret et ændringsforslag til vedtægternes §7 stk. 1. der lyder således:
- "HLS ledes i perioden mellem to generalforsamlinger af bestyrelsen, der foruden formanden, næstformanden og kassereren består af 3 medlemmer, herudover 2 medlemmer uden stemmeret valgt af og blandt Hvidovre Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg for den kommunale valgperiode samt en tilforordnet uden stemmeret repræsenterende Forstadsmuseet."*
- Dette blev læst op af dirigenten. Forslaget blev vedtaget uden bemærkninger.
- Ad 7. Kasserer Knud Sørensen foreslog at kontingentet forbliver uændret, hvilket forsamlingen godkendte enstemmigt. Herefter gennemgik Knud Sørensen bestyrelsens forslag til budget for 2022. Dette blev også enstemmigt vedtaget.
- Ad 8. Karen Johansen, Jørgen Snedled og Poul Sørensen var på valg. Alle tre var indstillet på genvalg. Alle tre blev genvalgt uden modkandidater.
- Birgit Møller-Kristensen opfordrede til at man fremover ved indkaldelse til generalforsamling nævnte hvilke personer, der var på valg. Dette vil selvfølgelig fremover blive efterkommet.

Ad 9. Finn Ivo Heller og Stig Sørensen var begge indstillet på genvalg. De blev begge valgt uden modkandidater.

Ad 10. Hubert Steffensen og Inge Larsen var villige til genvalg som hhv. revisor og revisorsuppleant. De blev begge genvalgt uden modkandidater.

Ad 11. Karen Johansen efterlyst bladomdelere, hvilket resulterede i to nye omdelere.

Der blev nævnt, at S-togslinjen til Køge havde 50 års jubilæum i 2022, hvilket man opfordrede til Selskabet eller Forstadsmuseet markerede jubilæet.

Herefter erklærede Poul Sverrild generalforsamling for slut og takkede for god ro og orden.

Anders Aalund takkede Poul Sverrild for et veludført dirigent forløb.

Poul Sverrild, dirigent

Poul Sørensen, referent

Anders Aalund, formand

Vedtægtsændring godkendt af Generalforsamlingen marts 2022

”§7 HLS´ daglige ledelse

Stk. 1. HLS ledes i perioden mellem to generalforsamlinger af bestyrelsen, der foruden formanden, næstformanden og kassereren består af 3 medlemmer, 2 tilfornordnede udpeget af kommunalbestyrelsen i dennes valgperiode samt en tilfornordnet fra Forstadsmuseet .

Ændret til:

§7 HLS´ daglige ledelse.

Stk. 1. HLS ledes i perioden mellem to generalforsamlinger af bestyrelsen, der foruden formanden, næstformanden og kassereren består af 3 medlemmer, herudover 2 medlemmer uden stemmeret valgt af og blandt Hvidovre Kommunes Kultur- og Fritidsudvalg for den kommunale valgperiode samt en tilfornordnet uden stemmeret repræsenterende Forstadsmuseet.

* Selskabets vedtægter kan læses i sin helhed på Selskabets hjemmeside www.hvidovrelokalhistoriskeselskab.dk *

Frivillig i 50 år

Af Hubert Steffensen

Martin Roald-Arbøl

“Fortæl om din sommerferie” Mange har fået dette stileemne i deres skoletid. Det var ikke altid, det blev den store succes.

Nu hedder det “Fortæl om dit liv” Det gjorde det også en onsdag aften i Kometen. Det var Martin Roald-Arbøl, der havde fået opgaven, og det gjorde han godt, det blev en fin aften. Fra indbydelsen kendte vi overskrifterne – Spejder – Ungdomstræner og Leder i atletik – Leder lokalt, nationalt og internationalt – lærer og næstformand i lærerforeningen.

Og der var billeder til, på storskærm. Vi genkendte en masse, kom i tanke om hvad vi havde lavet lige den dag, nogle opdagede, at “hov” der er jeg da med på billedet. Ingen nævnt, ingen glemt. Det første billede

fra Fars stadion – som sønnen Mikkel kaldte Hvidovre Stadion.

Skt. Nikolaj Kirke i to udgaver, det ene lignede nærmest et arbejdsstur, ikke med murere der holdt fro-kost, men folk i pænt tøj der kom ud efter Martin, var blevet døbt. Lige overfor ligger Bredalsparken hvor Martin boede, det var måske der, han mærkede udlængslen efter fjerne egne. Han havde hørt om sporvogne, og hvad gør man så? Sammen med en kammerat fra opgangen tog de turen op ad Hvidovrevej, til højre ad Vigerslev Alle og pludselig står man på Toftegårds Plads. Så fik de set sporvognene, kunne gå hjem igen til de bekymrede forældre, som de havde glemt at fortælle, hvor de gik hen. Det var der jo heller ingen grund til. De var jo allerede 4 og 5 år.

Billede af mange drenge stille drøm. At skolen brænder, så man kan score et par fritimer. Det gjorde Risbjergskolen, men det er nok bedst, at det bliver ved drømmen og ikke virkelighed. Der var mange sports-billeder, især fra atletik selvfølgelig. Martin i færd med at angribe en meget høj hæk, allerede dengang havde han overskæg, men også et fra fodboldkarrieren, holdbillede af 7. drenge. Trøjerne nede i bukserne, naturligvis røde

Det var vist sådan jeg så ud i 70'erne
Foto: Udlånt af Martin Roald-Arbøl

men i alle nuancer, mere eller mindre forvaskede. Flot billede fra før der gik mode i den.

Spejder eller FDF? Martin valgte spejder. Det var der, han opdagede, at han var god til det med at lede og instruere. Evner

Første opgave som ITO (International Technical Official)
Foto: Udlånt af Martin Roald-Arbøl

han i stort omfang har gjort brug af i både sport og skole. Mange har oplevet ham som en myndig instruktør, tydelig og klar i mælet. Senere blev han uddannet som international atletikdommer. Det lød som noget af det højeste, man kan opnå inden for det felt. Her gik man og troede at det var noget med at trykke på et stopur, se om der var overtrådt, lægge overliggeren på plads efter nedrivning. Men det er altså på et lidt højere niveau.

“Martin, bind mit snøreband” Der er givet mange, der husker det TV-portræt fra DR-Sporten. Alene det at det var med til at sætte Hvidovre på landkortet.

Nærbillede af Kronprins Frederik og Martin ved et stævne. Det var her, Martin nævnte, at han engang havde været idrætslærer for kronprinsen og hans lillebror på Krebs Skole. Kronprinsen skulle lige tænke sig lidt om og have navnet en gang til før han kunne udbryde at, jamen dengang var du da langhåret. Det var nok ikke den fremherskende hårmode på det tidspunkt på Krebs Skole. Og så er det jo de færreste skolelærere der har prøvet at undervise de kongelige, og at have de kongelige til skole-hjem-samtale.

Kulturpris 2021
Foto: Udlånt af Martin Roald-Arbøl

Joachim B. Olsen. Et mindeværdigt billede fra OL i Athen, ikke så meget af ham, men af det oprinde-lige antikke stadion i Olympia. Bare det på TV at se det støvede gamle stadion på en gloende hed sommerdag.

Vi kan ikke få det hele med. Men nævnes skal det, at Martin har modtaget Kulturrådets Kulturpris. Gå hen og find Hvidovre Avis' Årbog 2021. Se bagtil under Priser. Der står en flot og velfortjent om-tale.

Og så går han snart på pension. Allerede. Så gammel er han da heller ikke. Men han får nok tiden til at gå.

Strandmarksvej 18, 2. sal • 2650 Hvidovre
Tel **36 49 38 38** • mail@hvidovrefysioterapi.dk
www.hvidovrefysioterapi.dk

Forstadsmuseets orientering til Generalforsamlingen 2022

Af Bitten Larsen

Talt i måneder er det ikke så forfærdelig længe siden, vi sidst var samlet til HLS-generalforsamling, men alligevel har tiden budt på den største ændring på museet i nyere tid. Poul Sverrild er stoppet. Jeg vil ikke komme ind på dine mange meritter - mange af jer, som sidder her, har selv været med på rejsen fra en deltidsstilling på biblioteket til det museum, som Poul i høj grad har æren for. En ting springer dog særligt i øjnene, og det var og er Pouls evne til både

at have lokal gennemslagskraft samtidig med, at han har fået sat Hvidovre på både Danmarks- og verdenskortet.

Nu skal vi tilbage til museets almindelige hverdag. September måned bød på en række byvandring i samarbejde med Hvidovre Kommunes planafdeling. Vi var rundt i Bredalsparken, Avedøre Landsby og Avedørelejren, som var tre ud af otte foreslåede kulturmiljøer, der var i høring i forbindelse

med den kommende kommuneplan.

I september afviklede vi også Befæstningsdagen, hvor knap 100 børn og deres familier gennemførte rollespillet "Mysteriet på Vestvolden". Heldigvis var det bare Kap-tajn Knudsen, der ville holde de menige på dupperne, og ikke noget overnaturligt der spillede et puds.

Befæstningsdagen - Foto: Forstadsmuseet

I november og december afviklede vi en række arrangementer for seniorer sammen med HLS, der havde fået støtte fra puljen “1000 nye fællesskaber”. November var også måneden, hvor vi holdt frivilligmiddag for alle frivillige og på trods af at flere fik en ufrivillig gave med hjem i form af Corona, havde vi en dejlig aften med frivillige på tværs af arbejdsgrupper og -opgaver samt kommunegrænser.

I december kunne vi trods restriktioner afholde Avedørelejrens traditionsrige julemarked. Både stadeholdere og gæster bidrog med højt humør, og vi har fået fine tilbakemeldinger. Nogle af de tiltag, som vi havde taget af hensyn til Corona, skal måske tages med videre i de næste år. Ca. 2000 glade gæster var forbi markedet, og kunne udover boderne opleve julemand, a capella-kor, den motorsavsjonglerende DynaMike og meget andet. HLS troppede op og hjalp med at sælge arkivarens hjemmelavede gløgg.

Nyligt overstået er fastelavn, som bød på masser af aktiviteter på Cirkusmuseet, show med Cirkus Arcus og traditionen tro tøndeslagning på Alarmpladsen. Igen stillede en god flok frivillige op og hjalp med afviklingen.

I, som er tilknyttet museet som frivillige, hjælper os umådelig meget, og jeg har et stort ønske om, at det næste år byder på endnu tættere samarbejde med de forskellige grupper. Når vi slår kræfterne sammen, står vi meget stærkere og kan for alvor løfte historien op og brede den længere ud. Et eksempel på det er vores samarbejde med Grundejerforeningen Svendebjerg, som vi er ved at skrive en bog sammen med. Vi har sat os sammen i en arbejdsgruppe, hvor vi skriver, interviewer og indtaster oplysninger. På kort tid har vi fundet betydeligt flere oplysninger end en enkelt person ville have magtet. I skal høre mere om det projekt efter generalforsamlingen og også have en lille smagsprøve på noget af den nye viden, som vi har skabt. Og så er det jo dejligt, når sådan et samarbejde også giver nye medlemmer til interviewgruppen.

En ting som vi for alvor fik gang i under Coronaens nedlukninger, og som vi har fortsat med, er vores brug af de sociale medier. Især på Facebook er vi stærkt til stede og oplever, at brugerne skaber et fællesskab om minder og fælles historie. Nogle gange er vi helt overraskede over, hvor mange samtaler opslagene starter – om lakridsrødder og tankstationer og fælles bekendte, der knytter fremmede sammen.

Den sidste ting, som jeg kommer ind på, er et projekt, som er overstået, men hvor vi ikke har høstet frugterne endnu. Sidste år udarbejdede vi tre digitale byvandring, hvor man ved hjælp af lyd og film bliver introduceret til tre emners historie: Omkring kirken i Brøndbyvester, kvarteret Svendebjerg og Sønn Eske Kristensens velfærdsbyggerier. Vi mangler at lægge klistermærker ud, som markerer ruterne og fungerer som indgange til historierne, men jeg vil opfordre til, at I tager hinanden under armen og tager ud i historien i påsken, hvor klistermærkerne er sat op.

Siden sidst - Fra Forstadsmuseet

Af Bitten Larsen

Ah; solen varmer og fuglene kvidrer. Nu er foråret her... Det er som om vinterens arbejde med både lysthus i Svendebjerg, og mellemkrigstidens diskussioner om nødvendigheden af kloak eller ej bare ligger og venter på at komme ud til jer. Og med forårets komme er det mere aktuelt end nogensinde før for alt handler om vækst, næring og selvforsyning.

Vi har fået flere spændende afleveringer på arkivet. Bl.a. fra Bonnie, der som teenager boede i vandtårnet på Stillidsvej i en periode – det, der lå, hvor der nu er en lille parkeringsplads til stadion. Hun har været forbi med billeder og fortællinger om sin far og sin tid i vandtårnet. Det kan I se frem til at høre mere om i næste nummer af bladet. Det er en underfundig fortælling om et privat vandtårn, som blev bygget efter lokalt pres. Det væltede, men blev genopbygget og var i funktion som vandtårn, indtil området gik over til kommunalt vand. I stedet blev det omdannet til bolig, men endte med at blive revet ned få år efter. Samtidig fortæller vandtårnet også en større historie om et samfund, der udviklede sig fra privat initiativ til offentlig forsyning.

I det hele taget har vi på det seneste fået flere spændende indleveringer, som nu ligger og venter på at blive registreret, så de kan blive synlige på arkiv.dk og blive brugt af os og andre historisk interesserede. Tak til jer,

Fastelavn på Alarmpladsen - Foto: Forstadsmuseet

der både indleverer, indsamler og minder venner og bekendte om, at vi gerne modtager materiale om Hvidovre gennem tiden.

Et stort tak skal der også lyde til både gæster og frivillige, som var med til at gøre fastelavn til en af de bedste fastelavnsfester, vi har haft i Avedørelejren. Børn i alle aldre indtog både Alarmpladsen under tøndeslagningen, men også Cirkusmuseet, hvor vi havde lavet fastelavnshygge og café for de sultne og tørstige.

En blæsende søndag i marts kunne vi hoppe på cyklen sammen med Natur og Ungdom/Det spiselige Hvidovre. Poul Sverrild og John Frisenvænge var guider og fortalte levende om natur- og kulturhistorie i Avedøre i fortid, nutid og fremtid. Turen var fyldt op, men vi satser på et lignende arrangement på et tidspunkt – og håber på mindre modvind.

På nabobesøg i Middelalderlandsbyen i Brøndby

Søndag d. 19. juni 2022

Tidspunkt: kl. 14.00 – ca. 16.00

Mødested: Middelalderlandsbyens
indgang (portal), Nybovej 10,
2660 Brøndby Strand.

Niels Peter og Charlotte Gillesberg fra
”Historielauget af 2021” vil fortælle om
middelalderlandsbyen og vise rundt. Rund-
visningen omfatter også orientering om
landsbyens lægeurter.

Særlig pris for at deltage i dette
arrangement: inkl. kaffe, te og kage.

Medlemmer: 30 kr.

Ikke-medlemmer: 50 kr.

*

Besøg Rytterskolen

Torsdag d. 14. juli 2022,

Tidspunkt: kl. 14.00 – 16.00

Mødested: Hvidovre Kirkeplads 1

Rytterskolen i Hvidovre er fra 1722 og var
skole frem til 1901. Senere har flere kunst-
nere boet i Rytterskolen. Mange af Hvid-
ovres borgere har aldrig været indenfor. Så
derfor: har du familie, venner, naboer, der
aldrig har været inde i Rytterskolen, så invi-

terer dem på besøg. Frivillige fra selskabet
står i de to timer parat til at vise rundt og
fortælle om Rytterskolens historie.

Tilmelding ikke nødvendig.

*

Cirkusmuseet og dets historie

Tirsdag d. 9. august

Tidspunkt: kl. 13.00 – 14.30

Mødested: Vi mødes ved museet,
Hovedporten 6 Avedøre.

Kom og hør museets historie, få en rund-
visning, og bliv cirkusartist en kort stund.

Vi får en forfriskning.

Særlig pris for dette arrangement: 30 kr.

*

Vandretur ad kirkevejen fra Avedøre til Glostrup

Vandreturen i 2021 var en succes. Derfor
gentages den i 2022, så flere får mulighed
for at opleve turen.

Frem til 1893 var Avedøre en del af Glo-
strup sogn, og beboerne drog troligt den
lange vej til Glostrup kirke.

På vandreturen følger vi ruten og hører
om de interessante steder, vi passerer, og
ser hvorledes Befæstning, veje, baner og
bygninger er blevet anlagt på tværs af den
gamle kirkevej.

* Vandreturen er ikke egnet for *
* gangbesværede *

Vandreturen er opdelt i to etaper.

Tilmelding til én eller begge etaper.

1. etape

Tirsdag d. 30. august 2021

Tidspunkt: kl. 17.00 – ca. 19.00

Mødested: Parkeringspladsen ved Avedøre
gamle Skole, Smøgen 1, 2650 Hvidovre

Denne del af turen går fra Avedøre til Mo-
torring 3 (E 47) og afsluttes med en forfrisk-
ning ved Brøndbyvester Mølle.

2. etape

Tirsdag d. 6. september 2021

Tidspunkt: kl. 17.00 – ca. 19.00

Mødested: Brøndbyvester Mølle, Gammel
Kirkevej (over for Brøndby Rådhus)

Denne del af turen går fra møllen til Glostrup Kirke og afsluttes med en forfriskning.

Vandreturen er tilrettelagt i et samarbejde mellem Forstadsmuseet, Lokalhistorisk Forening for Brøndby og Hvidovre Lokalhistoriske Selskab.

*

Sol over Avedøre

Onsdag d. 7. september

Tidspunkt: kl. 14.00 - 16.00

Mødested: Aulaen Enghøjhuset,
Bødkerporten 1B

Solveig Isbrand der har boet i Avedøre Stationsby over 40 år vil føre os på en spændende rejse gennem sit liv.

Boet i Libanon, kontorfuldmægtig sagsbe-

handler og underviser i Dansk Flygtningehjælps Asylafdeling. Udsendt til verdens brændpunkter flere gange. Medstifter af Kunsten Stiger, formand for Miljørådet, formand for Afdelingsbestyrelsen i afdeling Syd.

Modtaget Integrationsprisen og Kulturprisen.

Været formand for Integrationsrådet, medlem af Kulturrådet og Kunstrådet i Hvidovre kommune.

Der vil blive vist en film af 40 minutters varig fra det nordlige Pakistan. Optaget i en flygtningelejr for afghanske flygtninge. Solveig var ansvarlige for koordinering af forskellige aktører i lejren.

Gå ikke glip af mødet med Solveig der elsker farven lilla.

*

Åer og vandløb med Henning Elsby

Torsdag d. 22. september

Tidspunkt: kl. 14.00-16.00

Mødested: Hvidovre Kirkeplads 1

Henning Elsby vil denne eftermiddag introducere os til de åer og vandløb vi kender i Hvidovre, og alle dem der er forsvundet i tidens løb.

FRAMELDING:

I den bekræftelsesmail du modtager ved tilmeldingen er der et link som skal benyttes ved framelding.

Det er vigtigt at du framelder dig hvis du er blevet forhindret i at deltage - det giver en anden mulighed for at deltage.

På forhånd tak

Alle er velkommen til vores arrangementer.

Tilmelding er nødvendig på <https://hls.nemtilmeld.dk/> eller på telefon til Anders Aalund eller Karen Johansen.

Servering til arrangementerne: 20 kr. - hvis ikke andet er oplyst
Ikke-medlemmer tillige 25 kr. der betales ved indgangen - hvis ikke andet er oplyst.

I Rytterskolen kan være højst 30 personer - øvrige steder 100-150 personer

Kvartalets foto

Af Kim Roslyng

‘Det vil blive en begivenhed, en milepæl i Hvidovres historie’ Sådan stod der i Hvidovre avisen i forbindelse med åbningen af Hvidovre Kino teater i 1940.

Der er sikkert en del af bladets læsere, der med fryd, husker Hvidovre kino teater på hjørnet af Vigerslev allé og Hvidovergade. Både som en alsidig og familievenlig biograf hvor der blev spist popcorn og hujet til matineforestillingerne men også som et populært Teenager udflugtssted hvor specielt den populære 23-forestilling lørdag aften, kunne fylde de blå biografstole op mens blandt andet Elvis Presley svingede hofterne i filmen ‘den syvende Himmel’.

Biografen med plads til 493 gæster blev tegnet af den, i sin samtid, kendte biograf-arkitekt Holger Pind som havde hentet inspiration i Gentofte bio, som stadig findes i dag. Biografen blev åbnet af direktør Herman Larsen den 26. december 1940.

Til en pris på 1 krone og 5 øre for de dyreste pladser og 40 øre for en børnebillet kunne man 2. juledag 1940 se åbningsfilmen, den svenske forvekslings komedie ‘Lillebror og jeg’.

Herman Larsen var, udover at være biograf direktør, også en del af modstandsgruppen Hvidovre-Kompagniet så da budskabet om at tyskerne havde overgivet sig kom om aftenen den 4. Maj 1945 kunne han med glæde afbryde aftenforestillingen ‘To som elsker hinanden’ for at fortælle at tyskerne havde overgivet sig. De fleste gik på gaden for at fejre friheden, mens enkelte valgt at se filmen til ende for at se om det endte lykkeligt for Ebbe Rhode og Bodil Kjer.

Herman Larsen drev biografen frem til sin død i 1961 hvorefter hans kone Inger Larsen fører den videre. Det bliver dog en kort affære, da biografens lejemål bliver opsagt i 1964 for at kunne gøre plads til Vestmotorvejen, den senere Holbækmotorvej. Noget som Inger Larsen kæmpede kraftigt imod. Ikke helt uden lune inviterede hun hele Hvidovre Kommunalbestyrelse til afskedsfest.

På indbydelsen står:

‘Jeg er smidt ud - hårdt og brutalt! Jeg kan ikke standse udviklingen. Bulldozeren kommer og HVIDOVRE KINO forsvinder’

Den 22. marts 1964 blev den sidste dag der blev vist film i biografen. På Programmet var forfilm med ‘Fy og Bi’, ‘Gøg og Gokke’ og ‘Harold Lloyd’ mens hovedfilmen var ‘Can Can’ Med Shirley Maclaine og Frank Sinatra’ så man må sige at Hvidovre Kino lukkede med stil.

Der skulle gå 15 år inden Hvidovre igen havde en lokal biograf, i 1979 åbnede Hvidovre bio i Hvidovre stations center den lukkede dog igen i Maj 1989.

Billede af biografen kan ses på BAGSIDEN.

Bestyrelse og udvalg 2022/23

Formand:

Anders Aalund
Nørremarksvej 6
Tlf.: 2420 2655
e-mail: hlsformand@gmail.com

Næstformand:

Karen Johansen
Vestkærs Alle 8
Tlf.: 2992 0417
e-mail: katojo@live.dk

Kasserer:

Knud Kofoed Sørensen
Dansvej 12
Tlf.: 4183 3108
e-mail: hlskasserer@gmail.com

Bestyrelsesmedlem:

Gitte Jakobsen
Aktæons Allé 28
Tlf.: 2343 3188
e-mail: gittejak51@gmail.com

Bestyrelsesmedlem:

Jørgen Snedled
Borrisvej 1
Tlf.: 6178 7548
e-mail: hlsredaktionen@gmail.com

Bestyrelsesmedlem:

Poul Sørensen
Strandvangsvej 11c
Tlf.: 2175 7482
e-mail: anne1poul@gmail.com

1.suppl. & sekretær:

Finn Ivo Heller
Menelaos Boulevard 15
Tlf.: 2023 0868
e-mail: hls.sekr@gmail.com

2.suppleant:

Stig Sørensen
Sognegårds Allé 46 1.th
Tlf.: 2614 9126
e-mail: stig@cromamedia.dk

Forretningsudvalg:

Anders Aalund
Karen Johansen
Knud Sørensen

KB-medlem:

Vakant

Suppleant:

Vakant

KB-medlem:

Vakant

Suppleant:

Vakant

Revisor:

Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
Tlf.: 3649 0963

Revisorsuppleant:

Inge Larsen
Claus Petersens Allé 18 G, 1. sal
Tlf.: 3678 4736

Arrangementsudvalg:

Karen Johansen (tovholder),
Jens Frederik Jørgensen,
Knud Nygaard Jensen,
Birgit Møller-Kristensen,
Annelise Wildenradt.
Poul Sørensen

Interviewgruppen:

Knud Sørensen (tovholder)
Anders Aalund,
Jens Frederik Jørgensen,
Gitte Jakobsen,
Stig Sørensen,
Inger Hansen,
Finn Reidel,
Lise Bache,
Thorben Kok Rasmussen.

Kommunikationsudvalg:

Gitte Jakobsen (tovholder),
Anders Aalund,
Jørgen Snedled,
Stig Sørensen
Bitten Larsen
Lisbeth Hollensen.

Web- og bladredaktør:

Jørgen Snedled
e-mail: hlsredaktionen@gmail.com

Hvidovre Kino 1940-1965 - Foto: Forstadsmuseet - Læs om Hvidovre Kino på side 38